

1889-09-23

OPHAVSPERSON/NØGLEPERSON

Carl Jacobsen

FAKTA

Dokumenttype:
Forhandlingsprotokol

Sprog:
Dansk

Afsendersted:
København

Arkivplacering:
Københavns Stadsarkiv

Emneord:
Ny Carlsberg Glyptotek

DOKUMENTINDHOLD

Meget omfattende og detaljeret referat af mødet i Københavns Borgerrepræsentation, hvor Carl og Ottilia Jacobsens gave blev behandlet og modtaget.

TRANSSKRIFTION

683

Under 19de Juni havde det angaaende Ny Carlsberg Glyptothek nedsatte Fællesudvalg afgivet følgende Betænkning:

»Under 8de Marts f. A. indgav Brygger Carl Jacobsen og hans Hustru en Skrivelse til Kommunalbestyrelsen, hvorved de tilbød at overdrage til det Offenlige Glyptotheket paa Ny Carlsberg med alle dets Kunstværker, mod at Staden Kjøbenhavn afgav den fornødne Byggegrund til den nye

684

Glyptothekbygningens Opførelse, og mod at Staten og Byen hver for sig bidroge med ½ Million Kroner til samme.

Efter at Sagen havde været forhandlet i Kommunalbestyrelsens Møde den 26de Marts f. A., overgaves den til nærmere Behandling af undertegnede Fællesudvalg; naar dette først nu kan slutte sine Arbejder, er det dels begrundet i, at der i Udvalget har gjort sig forskellige Opfattelser gjaldende om, hvorledes Kommunalbestyrelsen burde stille sig til Sagen, dels i, at det har været nødvendigt til Sagens Fremme at indhente Oplysninger og foretage Forhandlinger i forskiellig Retning.

Forinden vi fremstille, disse, føle vi alle Trang til at udtale vor Erkjendelse af, at der i den tilbudte Overdragelse af en ved Giverens Flid og Omhu og ved hans varme Kunstinteresse tilvejebragt betydelig Samling af Kunstværker til offentligt Eie ligger en saa stor Beredvillighed til at virke til Bedste for sine Medborgere, at det fra de offentlige Myndigheders Side i høi Grad maa paaskjønnes, og vi tvivle ikke om, at Kommunalbestyrelsen vil slutte sig til denne vor Opfattelse.

Vi skulle dernæst først meddele Indholdet af Loven af 5te April 1888 om et Tilskud af Statskassen til Opførelsen af en Bygning for Ny Carlsberg Glyptothek. Loven indeholder tvende Paragrafer, saaledes lydende: "§ 1. Til Opførelse af en Bygning for Ny Carlsberg Glyptothek, der af Brygger Carl Jacobsen og Hustru Ottilie Jacobsen er tilbudt som Gave til Staten og Københavns Kommune i Forening, kan af Statskassen anvendes et Beløb paa 500,000 Kr., at udbetale i Løbet af 5 Aar, under Forudsætning af, at Kommunen tilskyder en Sum af samme Størrelse samt yder den til Bygningen fornødne Grund. § 2. Ny Carlsberg Glyptothek oprettes som

en selvstændig Stiftelse; Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet bemyndiges til paa Statens Vegne efter Forhandling med Kjøbenhavns Kommunalbestyrelse at træffe den nærmere Ordning angaaende Bygningens Opførelse og Glyptothekbestyrelsens Sammensætning

685

i Overensstemmelse med de af Giverne herom trufne Bestemmelser.”

Til Veiledning for Kommunalbestyrelsen har Udvalget anseet det rigtigt fra kunstforstandige Mænd at indhente en Udtalelse om

Glyptotheksamlingens Betydning. Vi have rettet Anmodning herom til følgende 5 Mænd: Professor Carl Bloch, Docent Julius Lange, Professor C. Peters, Professor Saabye og Professor F. Vermehren, og disse have velvillig paataget sig dette Hverv. Deres Erklæring af 30te Januar d. A. lyder saaledes:

»Ved Skrivelse af 19de d. M. har Hr. Etatsraaden som Formand for det kommunale Udvalg i Glyptotheksagen meddelt enhver af os Undertegnede Hovedtrækkene af Planen til, at Ny Carlsberg Glyptothek skulde gaa over til at blive en ofenlig Kunstsamling, samt anmodet os om en Udtalelse om Glyptothekets almene Betydning med Hensyn til Spørgsmaalet, om det med betydelige Offre fra det Offenliges Side bør gjøres til en selvstændig bestaaende offentlig Samling, der skal kunne hævde sit Værd som saadan gennem Nutid og Fremtid.

I Anledning heraf ere vi enige om at udtale som vor Overbevisning, at Glyptotheket, naar man sammenfatter, hvad det indeholder af moderne og antik Skulptur og af Malerkunst, frembyder et stort Antal udmærket værdifulde Kunstværker, og at det særlig for den danske Kunsts Vedkommende giver en Leilighed, som ellers ikke findes noget Sted, til fyldigt Kjendskab til vore ypperste Billedhuggere efter Thorvaldsen, Kunstnere, som have et betydeligt og varigt Navn i vor Nation og i Udlandet. Vi mene derfor, at Hovedstadens Kommunalbestyrelse har al Opfordring til — ogsaa ved de pekuniaire Offre, som kræves, — at bidrage Sit til at gjøre Glyptotheket til en offentlig Samling, og vi kunne ikke tvivle om, at Værdien af dets Indhold i det Væsenlige vil blive anerkjendt ogsaa af Fremtiden, i hvor vel der ganske vist med Hensyn til flere enkelte Værker kan gjøre sig forekjellige Meninger gjældende. Vi besvare altsaa det til os rettede Spørgsmaal i bekræftende Retning.

686

Herved se vi selvfølgelig alene hen til, hvad der indtil nu er optaget i Glyptotheket i Henhold til Kataloget af 1888 og Tillæget af 1889. Hvad de fremtidige Forøgelser angaaer, kunne vi kun udtale det Haab, at de

bestandig ville blive i Højde med det bedste af det nuværende Indhold.“ Om Valget af en passende Grund for en eventuel Glyptothekbygning har der været ført forskellige Forhandlinger. Man har i saa Henseende samlet sig om at udpege - og deri har Hr. Brygger Jacobsen erklæret sig enig – en Grund, beliggende mellem den forlængede Ny Kongensgade og Ny Vestergade paa den sydlige Side af den fremtidige Boulevard for Enden af Tivolis Terrain. Et Rids over denne Plads vedlægges. Om samme har Udvalget for Fæstningsterrainets Realisation udtalt sig saaledes i Skrivelse af 16de April d. A.:

»Under 18de Januar d. A. har det ærede Udvalg, næst at minde om, at det som en eventuel Plads for Glyptotheket har udpeget et Areal ved Vestre Boulevard for Enden af Tivolis Terrain, forespurgt, om der fra Fæstningsterrains-udvalgets Side maatte have Noget at erindre mod, at denne Plads, som forventedes nærmere bestemt i de Planer til Gadeanlæg paa det omliggende Terrain, der vilde fremkomme fra Magistratens 4de Afdeling, udsees til Glyptotheket, og eventuelt, om Størrelsen af denne Plads kan udstrækkes til 12,000 □ Al.

I denne Anledning skal jeg ikke undlade at meddele, at Fæstningsterrainsudvalget – dog med fornødent Forbehold af dets enkelte Medlemmers Stilling til Glyptotheksagen overhovedet – har anbefalet, at det paa den hermed følgende Kalke viste Areal umiddelbart Vest for Boulevarden eventuelt overlades til Bygningen af et Glyptothek, saaledes at selve Bygningen lægges vinkelret paa Boulevarden, og at dens Hjørner falde indenfor de retlinede Forlængelser af Ny Vestergade og Ny Kongensgade, at Bygningens Dybde, regnet fra Boulevarden, ikke overstiger 125 Alen, og at det forbeholdes Fæstningsterrainsudvalget at approbere den endelige Placering af Bygningen, til hvilken kan indtages mellem 10,000 og 12,000 □ Alen.«

687

Undertegnede Meldahl, der i øvrigt finder den valgte «Grund heldig, maa dog udtale det ønske, at Gadestrækningen mellem Tivoli og Glyptotheket og ligeledes paa den modsatte Side af Bygningen gøres 70 Alen bred. Udvalget har været enigt om, at hvis Glyptotheksagen skulde ordnes paa Grundlag det af Hr. Carl Jacobsen og Hustru Foreslaaede, maatte Glyptotheket fremtidig stilles som en selvstændig offentlig Stiftelse, der maatte kunne bestaa ved egne Midler, uden at paaregne yderligere Tilskud fra det Offenlige, og det gjaldt derfor om at sikkre Glyptotheket saadan Kapital, at det om fornødent kunde føre sin egen Tilværelse. Hertil

maatte mindst kræves et aarligt Beløb af benved 40,000 Kr. I saa Henseende er der nu først forhandlet med Jacobsen og Hustru om, at der af den af dem for Glyptotheket bestemte Kapital skulde sættes fast en Sum af 500,000 Kr. som en urørlig Grundfond, hvis Renter skulde anvendes til Glyptothekets Drift, Vedligeholdelse og Forøgelse; heri have disse erklæret sig enige. Dernæst er der henvist til det af Jacobsen og Hustru under 13. Marts 1883 stiftede Kunstlegat, stort 250,000 Kr., der er bestemt til Anskaffelse af fremragende klassiske Kunstværker; dettes Fundats findes trykt i B. R. F. 1882—83 S. 1371. Ved sammes Bestemmelser maa den Ændring foretages, at Anskaffelserne for Legatet udelukkende komme Glyptotheket til Gode; denne Ændring har Opretternes Tilslutning. Endelig vil der, hvorom nærmere nedenfor, af Kommunens eventuelle Bidrag til Foretagendet kunne sættes fast som en blivende Bygningsfond 250,000 Kr., hvis Renter fremtidig skulle komme Bygningen til Gode. Paa denne Maade vil saaledes den fornødne Kapital af 1 Million Kroner være betrygget.

Det er Udvalgets Formening, at en passende Bygning for Glyptotheket maa kunne opføres for 750,000 Kr., idet det naturligt ved Siden deraf holdes Stifterne aabent, om de maatte ville det, selv at anvende mere paa Bygningen. Om dette Punkt har der været forhandlet med Arkitekt, Professor Vilh. Dahlerup;

688

men det er selvfølgelig ikke nu Tidspunktet at udarbejde de nærmere Planer; dette maa være overladt til en senere særlig Komite for Glyptotheket, saaledes dog, at de endelige Planer maa forelægges Regeringen og Kommunalbestyrelsens til Billigelse. Samtidig med, at Udvalget forelagde Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet det Spørgsmål, om det maatte kunne indgaa paa en Ordning som den saaledes nævnte, fremhævede Udvalget for Ministeriet, at saafremt Kommunen indgik paa at yde til Glyptotheket saavel Grunden som en Sum af 500,000 Kr., vilde det formentlig være billigt, at Staten foruden sit Tilskud af 500,000 Kr. sikrede Samlingen et fremtidigt aarligt Tilskud. Paa disse sine Henvendelser har Udvalget under 2den f. M. modtaget følgende Svar fra Ministeriet:

»Efter ved Skrivelse af 30te f. M. at have modtaget Udvalgets behagelige Ytringer angaaende Spørgsmaalet om hvorledes den foreslaaede Nedsættelse af Kommunens Bidrag til Opførelsen af en Bygning før Ny Carlsberg Glyptothek paatænkes at ville influere paa Bygningens Omfang og Udstyr, skulde man herved tjenstligt meddele til behagelig

Efterretning, at Ministeriet under Forudsætning af, at alle Planer og Tegninger til Bygningen indsendes til Ministeriets Approbation, samt at der gives Ministeriet Leilighed til ved Tillidsmænd at tilse Bygningens Opførelse, Intet vil have at erindre imod, at Sagen ordnes som af Udvalget ønsket, saaledes at Kommunens pekuniare Bidrag til Bygningen anvendes med 250,000 Kr. til selve Opførelsen og 250,000 Kr. som fast Fond til Vedligeholdelse af Bygningen

Med Hensyn til det af Udvalget fremsatte Ønske, at Ministeriet vil erklære sig villigt til at søge Glyptotheket tillagt et aarligt Tilskud af Statskassen paa 10,000 Kr. til Drift og Vedligeholdelse af Samlingen, skulde man tjenstlig bemærke, at, medens Ministeriet ikke paa Sagens nuværende Trin kan give noget Tilsagn i saa Henseende, vil man efter Bygningens Fuldførelse tage under Overveielse, om og hvor vidt det aarlige Tilskud af Statskassen kan søges Glyptotheket bevilget.«

689

De Punkter, som der paa Grundlag af det saaledes Anførte vilde kunne opstilles til en Ordning af Sagen, vilde herefter være følgende:

1. Glyptotheket, der betegnes »Ny Carlsberg Glyptothek« stiftes ved Brygger Carl Jacobsens og Hustrus Ydelse og ved Bistand af Staten og Københavns Kommune.
2. Jacobsen og Hustru skænke: a) de i det 1888 udgivne Katalog anførte Kunstværker, forøgede ved Indkjøb efter J.s Bestemmelse med Kunstværker til yderligere Beløb 250,000 Kr.; af disse ere alt en Del anskaffede og findes optagne i Katalog-Tillæget for 1889, hvilke Kunstværker saaledes ogsaa medfølge Glyptotheket; - samt desuden b) en Sum af 500,000 Kr, der bliver at sætte fast som en urørlig Grundfond, hvis Renter anvendes til Glyptothekets Drift, Vedligeholdelse og Forøgelse. Disse 500,000 Kr. udbetales med 100,000 Kr. aarlig i 1889—93.
3. Staten skænker 500,000 Kr., der udbetales med 100,000 Kr. aarlig i 1889-93.
4. Kommunen skænker 500,000 Kr., ligeledes at udbetale med 100,000 Kr. aarlig 1889—93, samt Grunden, der anvises paa det paa vedlagte Skizze viste Sted mellem den forlængede Ny Vestergade og Ny Kongensgade paa den sydlige Sydlige af Boulevarden, og i Øvrigt overensstemmende med Fæstningsterrains-Udvalgets Skrivelse af 16de April d. A.
5. Til Bygningens Opførelse, indbefattet dens kunstneriske Udstyrelse, maa der af de af Stat og Kommune skænkede Summer anvendes et Beløb

af 750,000 Kr., medens Resten eller 250,000 Kr. skal danne en urørlig Grundfond, hvis Renter anvendes til Bygningens Vedligeholdelse. Planen for Bygningen bliver at foreslaa af den nedenfor under Post 8 nævnte Komite og at billige af Regeringen og Kommunalbestyrelsen.

6. Ved det foran Nævnte og ved Hjælp af Kunstlegatet fra 1883 vil Samlingens Fremtid være saaledes betrygget: '

- a) Grundfond efter Post 2, stor 500,000 Kr.
- b) Den aarlige Rente af Kunstlegatet, stort 250.000 Kr.
- c) Bygningsfond efter Post 5, stor 250,000 Kr.

690

7. Glyptotheket skal altid udgjøre en selvstændig offentlig Samling, staaende under en selvstændig Bestyrelse for egen Regning og med egne Midler. Det kan ingensinde indgaa under nogen anden Samling. Derimod skulle andre Arbejder og Samlinger kunne optages til Forbindelse med det, naar Bestyrelsen Intet har derimod at erindre.

8. Ordningen og Gjennemførelsen af alt Foranførte overdrages en Komite, bestaaende af Brygger Jacobsen som Formand, 2 af Regeringen og 2 af Kommunen valgte Mænd

9. Den endelige Fundats for Glyptotheket, hvori ogsaa Bestemmelse bliver at træffe om Bestyrelsens Sammensætning og om Regeringens og Kommunalbestyrelsens Overtilsyn med Glyptotheket, bliver, efter at være udarbejdet af den i Post 8 nævnte Komite, at forelægge Regeringen og Kommunalbestyrelsen til Billigelse.

Udvalget har forelagt Brygger Jacobsen og Hustru disse Punkter og har erholdt disses Tiltrædelse af dem.

Om Tilveiebringelsen af alt Foranførte har Udvalget samarbejdet, men med Hensyn til Spørgsmaalet om Kommunalbestyrelsens Stilling til selve Sagen har Udvalget delt sig i et Flertal og et Mindretal. Flertallets Anskuelse er denne:

Det er for en By af stor Betydning, at der i den findes værdifulde offentlige Samlinger; det er for Befolkningen selv opdragende og udviklende, og det bidrager til at kalde Besøg af Fremmede til Staden, hvilket i forskjellig Retning er af Interesse. Naar der da gjordes Tilbud om, at en Samling af saadan Værdi som Ny Carlsberg Glyptothek overgaaer fra privat Besiddelse til offentligt Eie, er det derfor formentlig fuldt berettiget, at Kommunen bringer Offre for at opnaa dette, og at den ved pekuniar Understøttelse viser sin Interesse for de For-

691

maal, som derved fremmes, og Spørgsmaalet bliver saaledes kun, om de Offre, som fordres, ere større ene forsvarligt.

Det kan i saa Henseende ikke nytte at anstille Betragtninger om, at man muligvis kunde ønske den paagjældende Samlings Stilling til andre offentlige Samlinger anderledes ordnet, at det muligvis laa nærmere for Staten end for Kommunen at tage sig af denne Opgave, o. s. fr. Man maa, efter at der nu af Udvalget har været forhandlet med Hr. Jacobsen om Forholdene, og efter at navnlig ogsaa Statens Stilling til Sagen er givet ved Loven af 5te April f. A., gaa ud fra, at man, for at den omhandlede Ordning skal kunne naaes, er stillet saaledes, at Kommunen fra sin Side maa yde Grunden og en Sum af 500,000 Kr.

Hvorledes Forholdet vilde stille sig, hvis en Forkastelse af det nu foreliggende Tilbud fandt Sted, kan selvfølgelig ikke forudsiges; men ligesom Statens Stilling til Sagen derved blev en anden, saaledes er det ogsaa ubestrideligt, at en forandret Villiebestemmelse hos Oprettet eller disses Død, inden Sagen var bragt i Orden, vilde berøve det Offentlige Besiddelsen af Glyptotheksamlingen. At det ogsaa i visse Maader er af Betydning, at en saadan offentlig Samling tilveiebringes ikke alene ved privat Gave, men tillige ved Bistand af det Offentlige, vil erkjendes.

Naar der da nu spørges, om det Offer, som kræves af Kommunen, er for stort, skal Flertallet fremhæve, at Grundens Overdragelse vel alt er af betydelig Værdi, men det maa dog ved Siden deraf bemærkes, at den Grund, som ovenfor er paapeget, er vel egnet til derpaa at opføre en offentlig Bygning, og naar der da paa den Maade, som det her kan ske, tilveiebringes en offentlig Bygning paa samme, har dette for Kommunen selv betydelig Interesse. Havde Staten ligeoverfor dette Offer af Kommunen tilsagt foretaget den begærte aarlige Støtte af 10,000 Kr., vilde dette end yderligere have gjort Kommunens Ydelse af Grunden naturlig; men hvad der endnu ikke bar kunnet tilsiges fra Statens Side, turde vel mulig i Fremtiden forventes naaet ad Bevillingsveien. Ved Siden af Grunden

692

begæres yderligere givet 500,000 Kr. Det er Flertallets Mening, at denne Sum, hvis den tilstaaes, skulde udredes med 100,000 Kr. aarlig i 5 Aar, og Udvalgets Flertal anseer det da berettiget at udtale, at Kommunens pekuniaire Stilling efter dets Formening er saaledes, at denne Ydelse vil kunne gøres uden at feles som noget Tryk paa Kommunens Budget, og uden at andre berettigede Interesser derved ville tilsidesættes. Under

disse Omstændigheder forekommer det os ikke blot forsvarligt at lade Kommunen udrede dette Beløb, men det forekommer os endogsaa, at der med Tiden, vilde kunne rettes Bebreidelse imod os, hvis en Vægning paa dette Punkt havde til Følge, at Glyptotheket ikke kom til at bestaa som en offentlig Samling i Kjøbenhavn.

Den Ordning, der ved velvillig Imødekommen fra flere Sider er naaet, og som har sikkert Samlingen en fremtidig aarlig Indtægt af omtrent 40,000 Kr., forekommer os ogsaa at give Sagen en saadan Stilling og en saadan forøget Betydning for Kunsten herhjemme og for Byen, at Betæneligheder, der ellers kunde næres, dog sikkert derved ville være fjernede.

Naar det endelig er sagt, at det er usædvanligt for Kommunen at yde Tilskud til et saadant Formaal, og at det var betænkeligt at skabe et saadant Præcedens, saa er til det Første at bemærke, at, som Tiderne udvikle sig, opstaa stedse nye Krav til Fyldestgjørelse, og ikke faa Kommuner have ogsaa taget de Interesser, hvorom det under nærværende Sag gjælder, op under deres Omraade; men det Synspunkt, hvorunder nærværende Sag skal sees, er dog væsenlig dette, at her foreligger en Sag af Saadan Betydning for Almenheden og for Byen, at det vel kan forsvares at yde en Støtte til dens Gjennemførelse. For Konsekvenserne af Tilfældets Gjenkomst behøver man næppe at frygte, idet de store Ydelser, som her gives af Opretterne, give Forholdet en ganske særegen Karakter.

Fra Mindretallets Side ere Betragtningerne følgende:

Det maa sikkert erkjendes, at det er store For-

693

dringer, der fra Stifternes Side ere stillede som Betingelse for at gjøre Glyptothekets Samlinger til offentlig Eiendom, og det ligger derfor nær at spørge, om den foreslåede Ordning, seet fra det Almenes Side, kan ansees for den hensigtsmæssigste. I saa Henseende maa Mindretallet holde for, at det ubetinget vilde være bedre for Almenheden, om Glyptothekets Samlinger forenedes med Statens af samme Art, og skete dette, vilde man formentlig kunne undlade at opføre Nybygninger til dem, medens man dog kunde indordne Samlingerne under Statens paa en saadan Maade, at Mindet om, at de skyldte en Privatmands store Kunstinteresse deres Tilværelse, fuldt bevaredes. Hvad der yderligere taler for denne Ordning er, at det vistnok er et Spørgsmaal, om Samlingerne, hvor betydelige de end maa siges at være, sete som private, dog ikke ville gjøre et mindre storslaaet Indtryk, naar de komme til at

fremtræde som offentlige i de paatænkte storartede Omgivelser. Fremstillingen af Samlingernes Betydning er under Forhandlingerne om Sagens Ordning sikkert kommen frem i en noget overdreven Skikkelse, hvilket tilstrækkelig vil fremgaa af en Sammenligning mellem de Skrivelser til Rigsdagen og Kommunalbestyrelsen, hvormed Sagen indledes, og den af de 5 Kunstnere afgivne, maadeholdne, ja næsten forbeholdne Erklæring, der for en væsentlig Del henviser til Samlingernes forventede Fremtid. — Efter Mindretallets Mening vilde den naturligste Ordning saaledes have været den, at Glyptothekets Samlinger indordnedes under Statens. Dette have Stifterne modsat sig, og der kun saaledes ikke blive Spørgsmaal herom, men Mindretallet anseer det dog ved hele Sagens Bedømmelse af Vigtighed at fastholde, at man i det Almenes Interesse egenlig maatte foretrække en anden Ordning end den nu foreslaede, og at det alene er Stifternes Ønske om, at Samlingerne skulle opbevares som noget for sig Bestaaende til Minde om, hvad en Privatmand med Interesse for Kunsten har formatet at udrette, der har foranlediget saa store Krav til Stat og Kommune som dem, hvorom der her er Tale.

694

Naar der da spørges, om Kommunen her, som Sagen nu engang foreligger, bør træde hjælpende til for at fremme Sagens Ordning paa det af Stifterne ønskede Grundlag, da vilde det vistnok ligge nærmest at besvare dette Spørgsmaal benegtende. Det maa formentlig erkjendes, at den Opgave, som her foreligger, Tilvejebringelsen af en offentlig Kunstsamling, ikke egenlig hører under Kommunens Omraade. Dette synes fremdeles som hidtil udelukkende at burde være Statens. Mindretallet skal imidlertid ikke her nærmere forfølge dette Spørgsmaal, da det altid er noget svævende, hvor man skal drage Grænsen for Kommunens Omraade, og man i saa Henseende ofte kan være nødsaget til at tage konkrete Hensyn, Noget, hvorom der særlig i den foreliggende Sag kan blive Spørgsmål, da Mindretallet selvfølgelig ikke benægter, at dennes Ordning ogsaa paa det af Stifterne ønskede Grundlag kan være af Interesse for Kommunen. — Mindretallet kan derimod under ingen Omstændighed være med til at gaa saa vidt som af Flertallet foreslaet Naar Loven af 5te April 1888 nemlig har knyttet Statens Tilbud om at yde et Tilskud af 500,000 Kr. til Opførelsen af en Bygning for Glyptotheket til den Betingelse, at Københavns Kommune giver en lignende Sum, samt desuden skjænker den nødvendige Grund, med andre Ord, at Kommunen skal give dobbelt saa meget som Staten, da er dette efter Mindretallets Mening at vende Sagen paa Hovedet. — Mindretallet kan være med til at

overlade Grunden til Glyptotheket uden Vederlag — i hvilken Henseende man i øvrigt skal bemærke, at Kommunens Offer ikke vil komme til at bestaa alene i den store værdifulde Grund, men at der tillige vil paadrages den store Udgifter ved Ordningen og den fremtidige Vedligeholdelse af Omgivelserne, — men det formener, at man under ingen Omstændigheder bør gaa videre. Københavns Kommune er allerede stærkt engageret og vil i den nærmeste Fremtid blive endnu yderligere engageret i store Byggeforetagender, der ere nødvendige for at fyldestgjøre Kommunens Formaal, og som fuldt ville lægge Beslag paa dens pekuniaire

695

Kræfter; Mindretallet kan derfor ikke anse det forsvarligt nu yderligere hertil at føie et stort Byggeforetagende, der ikke har Fyldestgørelsen af noget kommunalt Formaal for Øje. Det kan saa meget mindre være med hertil, som Kommunen som bekjendt er meget begrændset i sin Beføielse til at tilveiebringe de til Dækning af sine Udgifter fornødne Midler og derfor maa være særlig opfordret til ikke at indlade sig paa Udgifter, der ikke vedkomme den, men burde falde Staten til Last.

Endnu skulle vi henlede Opmærksomheden paa den lidet hensynsfulde Maade ligeoverfor Kommunen, hvorpaa Staten har taget hele denne Sag. Det er ikke alene en Ubillighed, at det forlanges, at Kommunens Bidrag skal være dobbelt saa stort som Statens, men det er tillige paafaldende, at denne Sag er bleven forelagt og gennemført i Rigsdagen, uden at der er blevet givet Kommunen nogensomhelst Leilighed til forinden at udtale sig om samme. Det forekommer os, at der er al Opfordring for Kommunen til ikke at give efter for det Tryk, som saaledes er lagt paa samme.

I Henhold til Foranstaaende maa Mindretallet holde for, at det vil være et rigtigt og passende Standpunkt a[t] indtage i sit Svar at tilkjendegive, at den er rede til at støtte en offentlig Glyptotheksamlings Tilveiebringelse ved at afgive en passende Grand til samme, hvorefter det da maa blive Gjenatand for fornyet Forhandling, hvorledes sagen videre kan fremmes ved Opretternes og ved Statens Medvirken, og skulde Sagen under disse Omstændigheder strande, mene vi, at Ansvarret derfor ikke i nogen Retning kan komme til at paahvile Kommunen.

Idet det maa være forbeholdt under Sagens senere Behandling videre at udvikle de saaledes fremsatte Momenter, deler Udvalget sig ved sine Indstillinger saaledes:

Flertallet - Abrahamson, Hansen, Ipsen, Koch, Meldahl, Thomsen

indstiller:

696

at Kommunalbestyrelsen, med Tak til Jacobsen og Hustru for deres Gave og i Overensstemmelse med Loven af 5. April f. A., erklærer sig villig til at støtte Glyptothekets Tilvejebringelse paa den i de ovenfor under 1-9 fremsatte Punkter angivne Maade.

Mindretallet - Borup og Kayser - indstiller: at Kommunalbestyrelsen udtaler sin Tak til Jacobsen og Hustru for deres Tilbud og for dem udtaler, at Kommunen, hvis en tilfredsstillende Ordning af Glyptotheksagen kan naaes, er villig til at afgive til Glyptothekets Opførelse den ovenfor angivne Grund, men at man derimod ikke vil kunne yde noget Pengetilskud til samme.«

Betænkningen var af Magistraten fremsendt til Forsamlingen med følgende Skrivelse af 27de Juni:

»Den af Fællesudvalget i Glyptotheksagen afgivne Betænkning af 19. d. M. har været forelagt den samlede Magistrat. Magistraten har ligesom Udvalget delt sig i et Flertal og et Mindretal.

Magistratens Flertal (Abrahamson, Bærentzen, Hansen, Knudsen og Øllgaard) erkjender, at der kan være en ikke ringe Betænkelighed for Kommunen ved at indgaa paa denne Sag, men efter det Resultat, som er fremgaaet af de af Udvalget førte Forhandlinger, og som der er givet Udtryk i de i Betænkningen opstillede 9 Punkter, forekommer det dog Flertallet, at der nu foreligger en saadan Ordning af den hele Sag, at det vilde være urigtigt ikke at indgaa paa samme i den Skikkelse, som Udvalgets Flertal har foreslaaet. Idet Magistratens Flertal saaledes slutter sig hertil, anseer det det for rigtigt ved Siden heraf bestemt at fremhæve, at det ei heller paa noget Punkt vilde kunne gaa videre med de Offre, der skulle bringes fra Kommunen, end som det saaledes Foreliggende angiver, og Magistraten vilde derfor modsætte sig, at der nu eller senere blev Spørgsmaal om videre Ydelser fra Kommunens Side, selv om Sagen derved maatte blive uigjennemførlig.

697

Det vilde for Flertallet have været af Betydning, om Staten, som af Udvalget attraat, vilde have indgaaet paa at støtte Glyptotheket i Fremtiden med et aarligt Tilskud af 10,000 Kroner, men dette Spørgsmaal har jo endnu ikke kunnet finde sin Afgjørelse, og Magistraten skal derfor her kun udtale, at Bestræbelserne for at opnaa dette bør gjenoptages, naar Kommunens Stilling til Sagen er afgjort.

Magistratens Mindretal (Borup og Fussing) slutter sig til Udtalelserne og

Indstillingen fra Udvalgets Mindretal.

I Henhold til det Fremførte tiltræder Magistraten for sit Vedkommende Udvalgsflertallets Indstilling i Sagen og indstiller til Borgerrepræsentationen ligeledes at slutte sig til samme.«

Borgmester Hansen fremhævede, at naar Flertallets Indstilling vedtoges, vilde Glyptotheket overensstemmende med Giverens ønske fremtidig blive stillet som en selvstændig offentlig Stiftelse. Et saadant Forhold kan ordnes paa forskjellig Maade; der kunde være Spørgsmaal om, hvor vidt Stiftelsen burde være en Statsinstitution eller en kommunal Stiftelse, men hvad det kom an paa var, at den stilles selvstændig med egne Midler og egen Bestyrelse, og det var da først og fremmest nødvendigt, at den har tilstrækkelige Midler til sin Existens. Tilviebringelsen heraf havde været en Opgave for Udvalget, og ved dets Forslag vilde Glyptotheket, foruden at være funderet som nu, komme til at eie en Kapital af en Million Kr. til Betyggelse af dets Fremtid. Det var fra nogle Sider gjort gjældende, at det var naturligt at knytte Glyptotheket til Statens Samlinger; men denne Opfattelse knude han paa ingen Maade tiltræde. Det kunde vel have sit Værd, at der ved en ensartet Styrelse af saadanne Institutioner kommer en vis Ro i Samlingernes Indhold, men paa den anden Side var det et Gode, at der kan arbeides med større Frihed, og han troede derfor, at trods Klagerne over et broget Indhold vilde det være nyttigt, at der ved Siden af Statssamlingerne er en Stiftelse, som kan staa paa egne Ben. Han kunde ikke betragte det som sin

698

Opgave nærmere at omtale Betydningen af de Værdier, Glyptotheket indeholder, men henviste herom til den af et Kunstnerudvalg afgivne Erklæring, der indeholder en bestemt Opfordring til Kommunalbestyrelsen om at bringe de Offre, der kræves for at gjøre Glyptotheket til en offentlig Samling. At der i denne Erklæring er taget et Forbehold, kunde han ikke se; den udtaler ligefrem, at den nuværende Samling har en stor Værdi, som ogsaa vil blive anerkjendt af Fremtiden. Naar der var talt om et broget Indhold, var det af Interesse af lægge Mærke til, at hvem der er kommet i Berøring med en Del af Samlingen, som den Vedkommende særlig har Forstand paa, altid har fremhævet denne Afdeling med Roes. Tyske Kunstkjendere sætte Antikerne høit; i Erklæringen fra Kunstnerudvalget fremhæves det, at Samlingen har overordenlig Betydning for den danske Kunsts Vedkommende ved at give et fyldigt Kjendskab til de ypperste Billedhuggere efter Thorvaldsen, og Mænd, der ere fortrolige med fransk Kunst, omtale ligeledes Samlingens

franske Kunstværker med Anerkjendelse. I det Hele havde han det Indtryk, at hvem der med ærlig Villie har gjort sig bekendt med Samlingen, har høstet Belæring og Dannelse deraf. At den nu kommer til at staa med en Formue paa en Million Kroner, hvis Renter skulle anvendes til Glyptothekets Drift, Vedligeholdelse og Forøgelse, var af stor Betydning. Det vilde kun have været ønskeligt, at der hertil som Supplement var føiet et aarligt Tilskud af Statskassen paa en 10,000 Kr., — derved vilde der være kommet Ensartethed i Statens og Kommunens Ydelser — men hidtil var det ikke opnaaet. Det vilde imidlertid være en af Fremtidens Opgaver at fremkalde en saadan Støtte fra Statens Side, og Kultusministeren havde stillet sig velvillig dertil. Saaledes som Stiftelsen nu blev stillet, vilde den komme til at staa uden Krav paa, at enten Kommunen eller Staten skal bære den eller give den yderligere Støtte; det var bestemt udtalt, at derom kan der aldrig blive Tale. Hvad man vil gjøre i Fremtiden, maatte blive Efterkommernes Sag; men hvad der nu begæres af Kommunen, er alene Grunden og 500,000 Kr. Der kunde

699

nu spørges, om det er, i sin Orden, at Københavns Kommune træder hjælpende til med disse Ydelser, for at Glyptotheket kan blive en selvstændig Stiftelse, og han vilde da svare, at opfordringen dertil ligger i Erkjendelsen af, at en saadan Institution, har sin store Betydning for Byens Befolkning. Medens meget Andet, som Kommunen yder Bidrag til, nærmest kan være til Bedste for den ene eller anden Klasse, havde en saadan Samling, der aabner sine Døre for hele Byens Befolkning, en virkelig almen Betydning, og netop Skulpturarbejder kunde der maaske særlig tillægges en dannende og forædlende Indflydelse paa Befolkningen. Ingen vilde dernæst bestride, at offentlige Samlinger give en By Karakter og i høi Grad bidrage til at drage Fremmede til Staden. Det har sin store Værdi, at Staten anbringer Museer her i Byen, men kan der ved Siden af tilvejebringes andre Samlinger er det en Fordel for Byen, som dens Repræsentanter maa sætte Pris paa. Det indvendes nu, at Midlerne dertil maa tilveiebringes af Staten eller af Private, at Kommunen ikke tidligere har bidraget dertil, og at Konsekvenserne kunne blive farlige. Hvad den første Indvending angik, maatte det vel fastholdes, at her ikke er Tale om en Statssamling eller et Formaal, som Staten som saadan skal føre igjennem; i saa Fald vilde han ogsaa være betænkelig ved at lade Kommunen yde Bidrag. Staten kan have en Forpligtelse til at skabe Museer i forskellige Retninger, et Billedgaleri, en Skulptursamling o. s. v., men den kan ikke være forpligtet til alene at bære Alt, hvad der i øvrigt

kommer frem i denne Retning. At man ikke skal kunne paavise Præcedenser med Hensyn til kommunale Bidrag i denne Retning, kunde ikke afskrække, thi Anskuelserne om, hvad der er kommunale Formaal, forandre sig i Tidernes Løb. Hvad der for halvtredsindstyve Aar siden ansaaes for kommunale Pligter er senere blevet langt overfløiet. Afgørelsen maa bero paa den til enhver Tid siddende Kommunalbestyrelses Opfattelse. Men for øvrigt kunde der paavises flere Præcedenser, Exempler paa kommunale Ydelser til kunstneriske Formaal baade fra Kjøbenhavns Kommunes

700

Fortid og fra andre Byers Fortid og Nutid. Da man i 1870 skulde ombygge det kgl. Theater, vedtoges der en Lov, hvor Ombygningen betingedes af, at Kjøbenhavns Kommune gav et Tilskud af mindst 250,000 Rigsdaler, fordelt paa 5 Aar, foruden at afstaa af Kongens Nytorv et Grundstykke af indtil 4000 [kvadrat] Alen. Der var her Tale om en Statsinstitution, hvis Udgifter altid ere blevne baarne af Staten, og Tilskudet hertil laa langt fjernere for Kommunen end et Tilskud i nærværende Sag. 500,000 Kr. være desuden mange Penge den Gang, men trods alt dette vedtog Kommunalbestyrelsen imod et meget ringe Mindretal at bringe Offret. Det var forklarligt, at man den Gang undrede sig over, at Staten vilde lægge et saadant Pres paa Kommunen, men ved nærværende Leilighed var der ikke lagt noget Pres paa Kommunen. Naar man henvender sig til Staten og Kommunen med Anmodning om Hjælp til at skabe en offentlig Institution som Glyptotheket, kunde det ikke bebreides Staten, at den siger: Vi ville give 500,000 Kr under Forudsætning af, at Kommunen gjør det Samme; det var en naturlig Maade at tage Sagen paa, og skulde Kommunen ikke ville gaa ind derpaa, vilde Staten selvfølgelig ogsaa trække sig tilbage. Foruden Bidraget til det kgl. Theater kunde ogsaa nævnes Forholdet til Thorvaldsens Museum. Han vilde ingeniunde stille dette Museum i lige Linie med Glyptotheket, han skulde tvertimod holde en lang Afstand mellem deres Betydning i forskjellig Retning. Man maatte gjerne fremdrage, at naar Thorvaldsen, en dansk Mand, vilde skænke de Værker, han selv havde skabt, til sin Fødeby, maatte den bringe Offre derfor; men var den Sætning rigtig, at Kommunen har Intet med Kunsten at gjøre, saa maatte den ogsaa komme til Anvendelse overfor Thorvaldsens Museum. Det blev ogsaa den Gang sagt, at det var Statens Sag at støtte Kunsten, men Resultatet blev dog, at Kommunen gav et betydeligt Bidrag til Museet. Kommunen fik vel noget Vederlag, idet den til Dækning af nogle af sine Udgifter fik Ret til i en Bække af Aar at oppebære

en hidtil til Fordel for Frue Kirke opkrævet Afgift af alt det Brænde, der indføres til

701

Staden, en 10,000 Rigsdaler om Aaret; men man vilde vel ikke sige, at Kjøbenhavns Befolkning vilde slippe for Byrden af Tilskudet til Glyptotheket, naar der nu blev lagt en Afgift paa Brænde. Hvorledes have nu andre Byer her i Landet stillet sig, naar der var Tale om at oprette offentlige Samlinger? Man har Museer i Odense, Aarhus og Banders. Museet i Odense, som tilhører Kommunen, er oprindeligt stiftet af Private med Statstilskud, men Kommunen har givet Grunden og betalt 15,000 Kr. af sin egen Kasse foruden 14,000 Kr. af et til Kommunens Bedste oprettet Legat, og senere har Kommunen af sin egen Kasse givet 13,000 Kr. til Museets Udvidelse og vedtaget at give 3,000 Kr. aarlig til dets Drift. Saaledes stiller en Kommune sig, naar den ikke er saa heldig som Kjøbenhavn at have Statsmuseer indenfor sit Omraade; den betragter da Oprettelsen af Museer som et kommunelt Anliggende. I Aarhus, hvor Museet er stillet selvstændig som en egen Stiftelse, have Staten og Private givet Bidrag dertil, men Kommunen vil i Aar bevilge mindst 12,50 Kr. og mulig 20,000 Kr. til dets Udvidelse, og af dens Budget udredes aarlig 1,230 Kr. dertil. Det er altsaa ikke noget Usædvanligt her i Landet, at en Kommune yder Bidrag til en saadan Institution og i Loven af 5te April f. A. var der et Vidnesbyrd om, at den lovgivende Magt anseer Kommunen for berettiget dertil. Vilde man vide, hvad der i Udlandet ydes af Kommuner til kunstneriske Formaal, kunde han blot henvise til Paris, men han vilde ikke hente nogen Analogi derfra. Herhjemme er der hidtil gjort saa Lidet paa dette Omraade, at det maatte erkjendes at være i sin Orden, at Kjøbenhavns Kommune, naar Forholdene stille sig som i det foreliggende Tilfælde, dog ogsaa en Gang paatager sig en Ydelse. Konsekvenser behøvede man ikke at frygte. Ligesom han ikke havde kunnet paavise noget tidligere Tilfælde, der var af ganske samme Art som det foreliggende, skulde man have vanskeligt ved at tænke sig et fremtidigt Tilfælde, hvor Forholdene vilde stille sig paa samme Maade, hvor der med store Offre allerede er skabt en Institution af betydeligt Omfang og af

702

stor almen Betydning. Der kunde ganske vist være Spørgsmaal om, hvor meget Kommunen skal yde, og han skulde tilfulde erkjende, at naar ogsaa Mindretallet har indrømmet, at der bør tilbydes en Grund, er allerede dette en værdifuld Gave; men naar Sagen forelaa saaledes, at den ikke kan

gennemføres uden et Pengetilskud, maatte det ydes, og et Tilskud af 500,000 Kr. var ikke noget stort Offer. Hvorvidt dette Beløb skal tilvejebringes ved Hjælp af Stadens Laan eller udredes af det løbende aarlige Budget, derom var Intet udtalt i Betænkningen, men vilde man gaa den sidste Vei, vilde det neppe blive nogen følelig Byrde, da det skal udredes med 100,000 Kr. aarlig i 5 Aar. Det er vel saa, at naar man ved Aarets Slutning skal opgjøre, hvorledes man sidder i det, gjør der sig stadig en Frygt gjældende for at bebyrde det løbende Budget med Beløb, som efter deres Natur kunne udredes af Laanet; men det skeer, og det viser sig, at man dog kommer ud af det. Naar man indvender, at Belebøt maa tages af Indkomstskatten, og at saaledes enhver Skatteyder kommer til at betale noget mere Indkomstskat, kunde hertil svares, at Ingen vil komme til at betale mere end 3 pCt. af sine Indtægter; men dernæst kunde han ikke erkjende, at Beløbet just tages af Indkomstskatten. Det kunde lige saa vel siges, at det tages af andre Indtægter. Indkomstskatten udgjør kun omtrent 1/3 af Indtægterne, og før den blev indført, ansaa man sig for berettiget til at anvende Beløb til Formaal som det omhandlede af de andre Indtægter, som ere stegne betydelig i Aarenes Løb. Alene Indtægten af Brændevinshandel og Udsækning er stegen til 330,000 Kr.; man kunde jo tænke sig, at det var af denne Afgift, at Tilskudet til Glyptotheket blev udredet. Man vilde maaske sige, at der forestaaer store Udgifter i mange Retninger, f. Ex. til Kloaker og Sligt: men skulde dette blive fremdraget i Aften, maatte man ikke lade sig forskrække af de store Tal, men simpelthen sige, at i Forhold dertil er det rent forsvindende, om Kommunen nu en Gang for alle anvender 500,000 Kr. i et kunstnerisk Øiemed. Han havde hørt omtale, at den anviste Grund af

703

Enkelte ikke ansees for fuldt tilfredsstillende, og at der har været et ønske om at faa Glyptotheket opført paa den store plads i Nærheden af Frederiksberggade overfor det nye Raadhus; men denne Plads var for kostbar, og Glyptotheket havde efter sin Beskaffenhed ikke Krav paa at komme til At ligge lige ved Byens Indgang. Paa den anviste Grund vilde det faa en overordenlig smuk Beliggenhed paa et frit Terrain ikke langt fra Byene Hovedfærdsel. - Selv om nu flertallets Forslag blev vedtaget i Aften, vilde der være en lang Vei til, at Sagen kunde føres ud i Livet, og i saa Henseende vilde der reise sig ikke faa Vanskeligheder, da Forudsætningen er, at Bygningen skal kunne opføres for 750,000 Kr., eller at i alt Fald hverken Kommunen eller Staten skal give mere dertil end nu foreslaaet. Det kunde ikke blive nogen luxueus Bygning; men et Museum

skal ogsaa nærmest have sin Værdi ved sit Indre, og smuk og hensigtsmæssig kunde Bygningen blive for de vedtagne Bidrag i Forbindelse med Brygger Jacobsens Tilskud. De Planer, der blive at udarbejde, ville blive forelagte Forsamlingen. Han vilde slutte med at sige, at lykkes det at gennemføre denne Sag, som Carl Jacobsen har tænkt sig det, med Bistand fra Stat og Kommune, og saa man da tilbage paa, hvad han og hans Slægt i 2 Slægtled have bidraget til at skabe, — han behøvede her kan at nævne to Institutioner som Carlsbergfonden og Glyptotheket — saa vilde det erkjendes, at det er mere, end de fleste Rigmænd have gjort her i Landet, og at der er udrettet Noget, som i høi Grad fortjener Paaskjønnelse.

Borgmester Borup mindede om, at da han for nogen Tid siden med Beklagelse havde omtalt den Maade, hvorpaa Loven af 5te April 1888 er bleven til, og det Tryk, der gennem den kunde komme til at hvile paa Kommunalbestyrelsen, havde Kayser udtalt, at denne Lov ikke kunde øve et saadant Tryk, men at Kommunalbestyrelsen maatte staa fuldkommen frit, naar Glyptotheksagen her kom til Forhandling. Nu udtalte derimod Flertallet med rene Ord, at det betragter det som givet, at man er bunden ved Loven

704

af 5te April f. A. Opgaven er efter dets Anskuelse ikke den at søge at finde den bedste Løsning, men at se, hvorledes man kan komme ud af det paa det Grundlag, som, uden at Kommunalbestyrelsen er bleven hørt derom, er blevet skabt ved den nævnte Lov. Derved fremkom den store Hovedforskjel mellem Flertallet og Mindretallet, idet Mindretallet paa ingen Maade vil være med til at godkjende, at Kommunalbestyrelsen skal være afskaaret fra en fri Bedømmelse af Sagen. Det vilde efter Mindretallets Anskuelse være meget uheldigt at komme ind paa en Anerkjendelse af, at naar Regeringen og Rigsdagen have vedtaget en Lov, som berører Kjøbenhavns Kommune, og til hvis Gjennemførelse Kommunalbestyrelsen maa give sit Samtykke, har denne blot at sige Ja, men tør ikke drøfte, om der ikke kan findes en bedre Ordning end den paatænkte, og tør saaledes ikke oftere lade Sagen komme for Rigsdagen. Han hævdede altsaa først og fremmest, at Sagen foreligger til fri Afgjørelse, at den maa afgjøres under Hensyn til, hvad Kommunalbestyrelsen finder rigtigt, i Tillid til, at Rigsdagen vil gaa ind paa Forandringer, hvis det bliver nødvendigt paany at benvende sig til den. Hvad selve Sagen angik, vilde han forudskikke, at han just i denne Tid havde læst i Bladene om en rig fransk Dame, der med stor Kunstsands

efterhaanden havde erhvervet sig en betydelig Samling af Kunstværker, der vurderedes til 4½ Million frcs., og som hun nu havde skænket til den franske Stat. Der forlød imidlertid Intet om, at hun ikke skulde have haft Tillid til, at den franske Stat, naar den modtog Gaven, vilde sørge for at bringe den under værdige Omgivelser og gjøre den tilgængelig for Publikum under de gunstigst mulige Forhold, eller at hun skulde have fordret, at hendes Land eller vedkommende Kommune skulde gjøre store Offre i Anledning af Gaven. Dette Moment hørte med til Sagens Karakteristik. Hvor stor Beundring man end kan nære for Stifternes Virksomhed for Kunsten, og den Offerberedvillighed, som de ved mange Lejligheder lægge for Dagen, kunde man ikke se bort fra den Ejendommelighed ved Sagen, at det vistnok

705

var første Gang, at en Privatmand, der vil gjøre Noget for sit Land, har fordret, at dette, til Gjengjæld skal bringe store Offre. Der var blevet hentydet til Thorvaldsens Museum, og det kunde maaske se ud, som om Thorvaldsen havde villet skænke Kommunen sine Værker paa visse Betingelser; men det var bekjendt nok, hvorledes det var gaaet til, og at der ikke var den fjerneste Mulighed for en Sammenligning med det foreliggende Tilfælde. Det var nu første Gang, at man overfor Kommunen opstillede Princippet »d ut des«, jeg giver, for at Du skal give. Der har været mange Velgjørere, der have givet Kommunen Legater, skænket store Summer til Stadens almindelige Bedste, men det var ingensinde skeet saaledes som her. Her var derfor Opfordring til at se nærmere paa Sagen og nøie drøfte den, thi det var et misligt Princip, her var Tale om, da der er noget Fristende i Udsigten til at kunne faa gjort noget mere, end man selv kan udrette, ved at drage Andre ind i sin Gjerning. Det var sagt, at der ingen Fare var for Konsekvenser, da ikke let Nogen vilde give, hvad her er givet. Han troede heller ikke, at det let vilde ske, at Folk, der ville oprette Legater, skulde stille den Betingelse, at Kommunen skal give af sine Midler i det Omfang, hvori det her forlanges, - var det skeet tidligere, var det gaaet galt med Legaterne, -men Principet kunde dog virke smittende, og der var allerede en Tendens til at følge det paa Velgjørenhedens Omraade. Naar Folk ville sætte en i sig selv god Sag i Gang, f. Ex. oprette et Asyl, hedder det strax, at det er Noget, de ville gjøre for Samfundet, og det Første, de da gjøre, er at gaa til Stat og Kommune for at begære Tilskud. Deri laa Faren. Atter her vilde han minde om en Yttring af Kayser. Ved den sidste Budgetforhandling forelaa et Andragende om et mindre Tilskud af Kommunens Kasse til Afholdelse af

Folkekoncerter. Udvalget fraraadede det, fordi det var en Sag, der maatte fremmes af Private, og Kayser bemærkede da, at han trods al Sympathi for Foretagendet vilde stemme med Udvalget, og tilføiede, at han vilde haabe, at man vilde fastholde det samme

706

Standpunkt i andre Sager, der ligge udenfor Kommunens Formaal, ogsaa naar de dreie sig om større Summer, som ofte uden Modstand blive bevilgede, medens det kan være vanskeligt at faa en Bevilling, der aangaar et ringe Beløb, sat igjennem. Denne Bemærkning ledsagede Forsamlingen med stærke Hør. Det vilde nu vise sig, hvorledes Forsamlingen vil stille sig her. Fulgte man Flertallet, vilde Konsekvenser ikke udeblive, og man vilde komme i en vanskelig Stilling, naar der næste Gang blev Tale om Tilskud til Koncerter, Asyler og Sligt, hvorom der for ham forelaa hele Oplag af Andragender. Hvad man imidlertid end mente om Konsekvenserne, kunde det ikke bestrides, at naar man siger til Kommunen: jeg vil give, men kun paa visse Betingelser, maa disse Betingelser nøie anderbøges, og man maa spørge: hvad opnaaes der ved Gaven? hvorfor skulle disse store Offre ydes? og er det den hensigtsmæssigste Ordning, der er foreslaaet? Det kunde da ikke negtes, at der er Bygninger i Kjøbenhavn, hvor Glyptotheket kunde anbringes, og at kunstneriske Hensyn ikke kræve, at de offentlige Samlinger skulle splittes. Tvertimod er der en Tendens i Nutiden til at samle Kunstværker paa eet Sted for at fremkalde et fyldigt Indtryk, og før dem, der studere Kunsten, er dette ubetinget det Bedste. Der var altsaa ingen Nødvendighed til Stede for Opførelsen af en ny Bygning. Kunde det virkelig siges, af der ikke kan skaffes Plads til denne Samling her i Byen, saa stod Sagen ganske anderledes, man vil imidlertid have en ny, smuk Bygning opført, og dette kunde jo have sin Interesse. Mindretallet er derfor ogsaa gaaet ind paa at tilbyde en meget stor og kostbar Grund, som er udlagt meget rigelig og flot. Spørger der saa, hvad der opnaaes for de Offre, der skulle bringes, vilde han først minde om Sagens Historie. Loven af 5te April f. A. gik meget hurtig igjennem i Rigsdagen, og det tør vel nok siges, at den ikke blev behandlet med megen Omsigt, hvorfor der ogsaa er vigtige momenter, man ganske har glemt at tage i Betragtning. Loven Siger, at Glyptotheket skal være en selvstændig Stiftelse:

707

men man har glemt, at en saadan ikke kan bestaa uden Midler, og at Sagen ikke er klareret med Opførelsen af en Bygning. Tilveiebringelsen af Midlerne til Bygningens Vedligeholdelse havde været en Opgave for

Udvalget, thi Staten havde kastet hele det byrdefulde og pinlige Arbejde at bringe sagen nogenlunde paa ret Kjøel over paa Kommunen. Dertil kom, at det var en nødvendig Forudsætning ved Sagens hele Ordning, at Samlingen maa fortsættes og udvides, hvorved den, som det var anerkjendt af selve Stifteren og af Flertallets Ordfører, først vil faa sin rette Betydning. Det var vanskeligt at sige, hvad den egentlig for Øjeblikket repræsenterer. Snart hed det, at det er de franske Kunstværker, der give Samlingen Betydning, senere er der lagt særlig Vægt paa Antikerne, og nu er det kommet frem i Kunstnerudvalgets Erklæring, at Samlingens væsenligste Betydning skulde ligge deri, at den repræsenterer den danske Kunst efter Thorvaldsen, hvad der vistnok var kommet de Fleste uventet. Samlingen er altsaa ikke afsluttet, men Midler til dens Udvikling har Loven ikke givet Anvisning paa. Det er nu forsøgt at raade Bod herpaa; men Resultatet var kun blevet tarveligt, thi hvad der kan blive til Raadighed til Samlingens Fortsættelse var kun 10—20,000 Kr. aarlig. Man havde tænkt sig, at Staten vil give et Tilskud; men da man henvendte sig til den, fik man til Svar, at det maatte vente, til Bygningen engang er færdig, og hermed lod Flertallet sig nøie; det turde ikke engang stille som Betingelse for Kommunens Bevilling, at Staten maatte give et aarligt Bidrag af 10,000 Kr. til Samlingens Udvikling. Efter at der nu er foreslaaet en Ordning af de nævnte Punkter, var Sagen dog ingenlunde klar med Vedtagelsen deraf. Flertallets Ordfører havde allerede henvist til, at der endnu forestaaer lange Forhandlinger, men ikke nærmere omtalt Udsigterne til Sagens endelige Gjennemførelse, og disse var kun daarlige. Bygningssummen er bleven betydelig nedsat, til 750,000 Kr. Han turde ikke paastaa, at den ikke vil kunne opføres for denne Sum; men det vilde neppe blive nogen Bygning, der passer for den

708

anviste Plads. Til Sammenligning skulde han anføre, at Thorvaldsens Museum, som indtager et Areal af 6,200 [kvadrat] Alen, hvoraf 5,000 ere bebyggede, har i sin Tid kostet 507.000 Kr., og efter hvad der var sagt ham, vilde denne Bygning nu ikke kunne opføres under 1 Million Kr. Til Glyptotheket blev der oprindeligt af Stifterne forlangt en Byggegrund paa 10,000 [kvadrat] Alen, nu er der Tale om 12,000 [kvadrat] Alen. Udsigterne til paa en saadan Grund at faa en passende Bygning opført vare ikke gode; i alt Fald vilde, man ikke kunne faa en Bygning som den, der er lovet, for 750.000 Kr. I denne Henseende maatte man lægge Mærke til, at Sagen nu foreligger ganske anderledes, end da den var til

Behandling i Rigsdagen, og det var et Spørgsmaal, hvad Rigsdagen vilde sige til, at man tænker paa at gjennemføre den nu foreslaaede Ordning paa Basis af den givne Lov. Stifternes oprindelige Tilbud gik ud paa, at de vilde overdrage hele den nuværende Samling til Staten og forpligte sig til yderligere at give 500,000 Kr. til Samlingens Udvidelse. De havde dernæst fremlagt en Plan til den Bygning, de havde tænkt sig, og Overslaget lød her paa 1.200.000 Kr. Af denne Sum vilde Stifterne give 250,000 Kr., og de forbeholdt sig, dersom Bygningen skulde blive dyrere, end Overslaget viste, at give yderligere indtil 250.000 Kr., som skulde tages af de 500,000 Kr., der vare bestemte til Anskaffelse af Kunstværker. Disse 500,000 Kr. skulde nu anvendes til en urørlig Grundfond, hvis Renter skulde anvendes til Glytothekets Drift, Vedligeholdelse og Forøgelse, og der kan altsaa Intet deraf anvendes til Bygningen, medens man med Hensyn til Byggesummen er falden ned til 750,000 Kr. Sagen forelaa altsaa i en fuldstændig forandret Skikkelse, og det var givet, at en Bygning som den, man har drømt om i Rigsdagen og Publikum, vil man ikke kunne faa for den Sum, der nu staaer til Raadighed. Det var imidlertid ganske sikkert ikke Stifternes Mening at opgive det oprindelige Program; de ville utvivlsomt have en stor og smuk Bygning som den, de have tænkt sig, men hvor skulde Midlerne komme

709

fra? Ja, det kan vel forudsættes, at Stifterne, for saa vidt deres Evne tillader det, ville gjøre et Tilskud, men det er store Summer, der er Tale om, og slaa Pengene ikke til, bliver det Kommunen, der maa træde til, forlange Redaktioner hist og her, fjerne de smukke Søilepartier o. lign., men hvorledes vil det saa gaa? Saa kommer der atter et Tryk fra en offentlig Mening, som forlanger en smuk Bygning og ikke vil vide Noget af Kniberi, og det vil blive Kommunen, som der bliver givet Anvisning paa. Naar saa Overslaget endelig er approberet, og man har sikkert sig Midlerne til dets Gjennemførelse, kan det hænde, at Overslaget viser sig utilstrækkeligt. Det meddeles just i denne Tid fra Hamborg, at til det nye Raadhus, som var kalkuleret til 4½ Million, vil der endnu udfordres mindst 2 Millioner, og at der endog er Mulighed for, at man ikke kommer igjennem under i Alt 10 Millioner. Overslag ere jo ikke at stole paa, thi selv om der ikke er begaaet Feil, kunne Konjunkturerne forandre sig. Ere Midlerne til Bygningens Opførelse nu endelig tilveiebragte, vil man sandsynligvis staa med en Stiftelse, der Intet eier. Og om man end kan være overbevist om, at Stifterne, Saafremt de leve, ville gjøre Alt for at bringe Sagen i Orden, kan Resultatet let blive, at for at man ikke skal

komme til at staa med en ny Marmorkirke, vil man atter rekurrere til Kommunen. Man maatte altsaa gjøre sig klart, at det vilde medføre store Konsekvenser for Kommunen, naar den kom for dybt ind i denne vanskelige Sag. Derfor havde han for sit Vedkommende ikke villet gaa videre end til at, tilbyde en Grund. Naar Kommunen indskrænkede sig hertil, kunde den overlade alle Forhandlinger om Sagens endelige Ordning til Staten og Stifteren, som have ført Sagen frem, og som derfor ogsaa maatte sørge for at faa den draget i Land. Flertallet mente, at naar Mindretallets Forslag vedtages, vil hele Sagen falde; men hvorpaa støttede det denne Mening? Der er endnu ikke gjort noget Forsøg paa at gaa til Rigsdagen, og naar man var angst for at henvende sig til den,

710

syntes man derved at røbe en mærkelig Mistillid, som om Rigsdagen havde ladet sig overraske og lede af den øjeblikkelig Stemning og ikke af en dyb Overbevisning om, at dette var en Sag, der burde støttes. Han for sit Vedkommende troede, at der har været Alvor i Rigsdagens Beslutning, og at den ikke vil svinge en Sag, den en Gang har givet sit Bifald; men for øvrigt selv om Rigsdagen ikke skulde ville give nogen yderligere Bevilling, var der en anden og smuk Udvei til at faa Sagen gennemført. Fortjener Sagen overhovedet Støtte, maatte det være paa Basis af, at den har Rod i Befolkningen, at der er en Stemning i Folket for den. Lad da denne Stemning komme til Udbrud, giv Befolkningen Leilighed til at yde Bidrag! Denne i sig selv naturlige Vej er bleven fulgt andet Steds ved saadanne Lejligheder. Naar Stiftelsen da var reist, kunde Indskriften komme til at lyde: Oprettet ved Brygger Carl Jacobsen og Hustrus Ydelse med Bistand af Staten, Københavns Kommune og Medborgere, og Bidraget fra de Sidstnævnte vilde ikke være det mindst betydningsfulde. Flertallets Ordfører havde berørt Sagens finansielle Side, men havde her fremsat en Betragtning, som ikke var meget finansiell og i alt Fald ikke vilde blive almindelig godkendt, idet han havde ment, at da Kommunen dog skal bruge mange Penge kan den lige saa godt paatage sig en Udgift af $\frac{1}{2}$ Million til dette Øiemed. Taleren skulde ikke komme dybere ind paa denne Side af Sagen, men blot give den faktiske Oplysning, at der til forskellige Arbejder, hvorom der foreligger Forslag, og som alle ønskes bragte til Udførelse - altsaa ikke saadanne Arbejder medregnede, hvortil der er givet Bevilling, men som først nu skulle bringes til Udførelse, - vil udfordres ikke mindre end $14\frac{1}{2}$ Million Kr. Han nævnte ikke denne store Sum for at fremkalde Ængstelse for, at man ikke skal kunne gennemføre, hvad der er nødvendigt; men naar der udfordres et saadant Beløb til nødvendige

Foretagender, og der desuden forestaaer Opførelse af Skoler, en Udvidelse af St. Hans Hospital, Flytning af Almindelig Hospital og mangfoldige andre Foretagender, maatte det erkjendes, at Kommunen er i den Gral

711

engageret, at den maa være forsigtig overfor et Luxusspørgsmaal som det foreliggende, og da navnlig naar der samtidig foreligger en Opgave, hvor Luxus bør anvendes fra Kommunens Side, nemlig det nye Raadhus. Paa dette var det en Pligt at anvende al den Luxus, som man kan faa Raad til, for at det kan blive en virkelig Prydelse for Staden. Særlig af Hensyn dertil vilde han beklage, om Kommunens Kræfter skulde blive spredte ved Deltagelse i et Foretagende, hvortil Udgifterne ikke kunne oversees, da Sagen ikke vil blive bragt til Afslutning ved den i Aften forestaaende Beslutning. Om den juridiske Berettigelse til at anvende Skatteydernes Penge til dette Øiemed vilde der vel ikke blive reist Tvivl. Den Eneste, der kunde gjøre Indvending i saa Henseende, var Indenrigsministeriet, og det skulde have ondt ved at gjøre Modstand i en Sag, som Kultusministeriet har sat i Bevægelse. Derimod kunde der være Tale om den moralske Berettigelse, og han vilde da spørge, hvad Forsamlingen og Befolkningen vilde have sagt, naar Magistraten var fremkommen med Forslag om at anvende store Summer til Indkjøb af franske Kunstværker og italienske Oldsager. Et saadant Forslag vilde vel nok have mødt Betænkelighed; men nu, da man forlanger en smuk og dyr Indfatning til en allerede tilstede værende Samling af saadanne Sager, var man villig til at gaa ind derpaa. Konsekvensen heri var vanskelig at opdage.

Meldahl betragtede det nærmest som en Skjønssag, hvor stort et Beløb der bør bevilges, da Flertallet og Mindretallet vare enige om, at den tilbudte Gave bør modtages. Han kunde godt forstaa, at Enkelte kunne anse den mindre Bevilling for den rette, men havde selv sluttet sig til Flertallet i Udvalget. Han havde imidlertid enkelte Anker imod dette Forslag og maatte da først, som bemærket i Betænkningen, udtale det ønske, at Gadestrækningen mellem Tivoli og Glyptotheket og ligeledes paa den modsatte Side af Bygningen gjøres 70 Alen bred, da der skal føres 4 Gader over Terrainet. Dette var Betingelsen for, at Bygningen skal kunne tage sig ud. Den forelagte Plan var vel tiltalende

712

med Hensyn til Bygningens Placering og med Hensyn til Gadeanlæggets Ordning, men den burde forbedres i den anførte Henseende. Han havde dernæst allerede i Udvalget gjort opmærksom paa, at den til Samlingens

Udvidelse og Forøgelse anviste Sum var for ringe. Man var nemlig gaaet ud fra en Rentefod af 4 pCt., som man ikke i dette øieblik med Føie kunde lægge til Grund. Der vilde derfor ikke opnaaes 40,000 Kr. aarlig, med mindre Staten giver et aarligt Tilskud; men han havde det Haab, at Staten vilde gaa ind herpaa, naar Kommunen strækker sig saa vidt, som Flertallet har foreslaaet. Hvor vidt Kommunen kan gaa i at støtte den Art Opgaver som den foreliggende, hvor meget der af Kommunen bør ydes til Støtte for Kunsten, maatte afgjøres efter den i Tiden raadende Anskuelse. For 20 Aar siden vilde der hverken i Publikum, i Pressen eller i Forsamlingen have været Stemning derfor; men i denne Aarrække have Anskuelserne forandret sig i hele Europa. Det ligger i Tiden at beskæftige sig med Kunsten, at tro paa dens store Betydning og forædlende Indflydelse. Man tænker nu ikke ved Bygningsforetagender udelukkende paa det Nyttige, men ogsaa paa det Skjønne; det betragtes som en væsenlig Fordring, at Opgaverne løses paa en kunstnerisk Maade. Borgmesteren for 2den Afdeling skulde være den Sidste til at tale om Udsigt til Overskridelse ved alle store monumentale Bygninger, efter at han havde forhindret, at Bevillingen til det nye Raadhus i rette Tid blev forhøjet. Overskridelse fremkommer, naar man undlader at stille de Beløb til Raadighed, som udfordres for at opnaa det, man vil have. Saaledes var det gaaet i Hamborg, hvor der var Stemning for at faa Raadhuset i den Skikkelse, der nu er Tale om, men hvor der blev gjort en urigtig Kalkule. Det er en Misforstaaelse, at Arkitekternes eneste Opgave er at bruge mange Penge, at de ville narre Folk. De forelægge en Tegning, og er den approberet, skal den gennemføres paa en dygtig Maade, saaledes at Haandværket og hele Samfundet løftes og udvikles derigjennem; løses Opgaven ikke saaledes, saa Gud hjælpe Bygmesteren. Baade i Wien, Berlin

713

og Paris har Haandværket væsenlig faaet sin Udvikling gennem offentlige Bygninger og Anlæg. Kjøbenhavn trænger til en Bygning som den, her er Tale om, og Tidens Fordringer medføre, at den opføres saaledes, at de kunstneriske Hensyn fyldestgøres. Det skyldes ogsaa Samlingen. Han vilde ikke gaa saa vidt at kalde den en i Europa enestaaende Samling af antik Kunst; det vilde være at skrue dens Betydning langt op over, hvad der er nyttigt i Sagens Interesse, men dens Værdi vilde Ingen bestride. Man kunde heller ikke se bort fra, at vor By har lidt meget ved Ildebrande og Bombardement, og at den derfor mangler smukke Forbilleder. Det er Noget, der hører med til at kalde Fremmede til Byen, og at Besøg af mange Reisende har stor økonomisk Betydning for en By, er bekjendt nok.

De Reisende komme ikke blot for at se, men gjøre ogsaa Indkjøb; Schweiz og Norge have tjent Millioner ved dem. Kjøbenhavn bør derfor være Centrum for saa stort et Opland som muligt, og der burde arbeides paa at fastholde det Opland, der ligger paa den anden Side af Sundet. Han lagde dog ikke saa megen Vægt paa Besøg af Udlændinge som derpaa, at Landets egne Børn ikke skulle behøve at drage til Udlandet for at komme under en forædlende Indflydelse og modtage Indtryk af en høi ideal Udvikling, at maa skal faa Tro paa, at vor Hovedstad er en By, man kan være stolt af, hvor hver Krog peger hen paa en høiere Udvikling. Det er sagt, at det er Statens Sag at løse saadanne Opgaver, men Staten gjør det ikke. Naar nu en Privatmand har formaaet Staten til endelig engang at vise sig liberal noder Forudsætning af Kommunens Tilslutning, burde Kommueen ikke trække sig tilbage. Naar man saa tilbage paa de sidste 20 Aar, maatte Kommunen nærmest siges at have ført et anstrengt Liv, men der er Intet offret for Videnskab eller Kunst. Der var derfor her ikke Tale om at fortsætte en Extravagance, men om at gribe en Leilighed, der nu melder sig, til at faa noget Smukt frem. En Hovedstad har ligesaa vel som Staten store Pligter overfor Landet, og det vilde ikke blot for Byen, men for hele Landet være et stort Gode at faa denne Sag gennemført.

714

Den varme Interesse, hvormed Samlingen er tilveiebragt fra Giverens Side, var noget Enestaaende; man skulde ikke let finde Nogen, der har bragt lignende Offre og paa lignende Maade søgt Hjælp hos sagkyndige Kræfter, ønsket om at faa Samlingen smeltet sammen med Statens Samlinger kun Taleren vel dele, men naar Giveren ikke vil gaa den Vei, kunde man gaa ind paa Flertallets Forslag, som ikke anviste nogen betydelig Afvei. Samlingen vil saa dog finde Plads her i Byen, og for dem, der ville studere de offentlige Samlinger, vilde Splittelsen ikke være større end den, der er til Stede for dem, der ville studere de offentlige Bibliotheker. Denne Samling vilde omfatte ganske andre Værker end de andre, og det var hans Overbevisning, at den i sin nuværende Skikkelse kun er en Begyndelse, som Giveren senere vil føre langt videre. Han kunde derfor af fuldt Hjerte anbefale Flertallets Forslag.

Borgmester Borup fralagde sig paa det Bestemtteste. at han skulde have beskyldt Arkitekterne for med Forsæt at gjøre urigtige Overslag.

Kayser kunde efter Borgmester Borups oplysende og udførlige Foredrag indskrænke sig til enkelte Bemærkninger, hvorved han vilde bidrage Sit til at bringe Sagen paa det rette Standpunkt og sætte Forsamlingen i Stand til at bedømme Forskjellen mellem de to Forslag. Det vilde være en stor

Misforstaaelse, naar man troede, at Borgmester Hansen, ved at omtale Fordelene ved Sagens Gjennemførelse havde været i Modsætning til Mindretallet. Dette havde jo i Gjærningen vist, at det paaskjønner, hvad der er tilbudt, idet det fra sin Side havde tilbudt et meget splendid Bidrag til Sagens Gjennemførelse. Den Grund, hvorom der er Tale, og Bekostningen ved Anlægget omkring Bygningen repræsenterer allermindst $\frac{1}{2}$ Million, altsaa mindst ligesaa meget som Statens Tilskud. Det kunde da ikke siges, at Mindretallet ikke vilde have med Kunsten at gjøre, eller at det er en Modstander af Sagen. Forholdet var derimod det, at efter Mindretallets Mening hører det hele Foretagende ikke til dem, som en Kommune som saadan er forpligtet til at lade udføre, medens

715

det ikke negter, at det uden at have en egenlig kommunal Karakter kan være af Interesse for Kommunen. En saadan Interesse tillagdes der ogsaa i sin Tid Opførelsen af et tidssvarende kongeligt Theater, og Kommunen gav derfor sit Bidrag dertil. I Følge den samme Betragtning vil Mindretallet ikke unddrage sig for at give ikke blot et Bidrag, men en ligesaa betydelig Sum, som Staten giver til Glyptotheket. Dersom denne Sag udelukkende blev betragtet som en Statsopgave, vilde Kjøbenhavns Kommune som Deltager i Statsbidraget komme til at yde ligesaa meget som de øvrige Kommuner tilsammen; men da Mindretallet erkjender, at Glyptotheket har større Interesse for Kjøbenhavn end for Befolkningen i andre Kommuner, der kun sjældent kan faa Leilighed til at besøge det, foreslaaer det, at Kjøbenhavns Kommune foruden sin Deltagelse i Statsbidraget skal yde ligesaa meget, som dette udgjør. Flertallet derimod forlanger, at Kommunen skal give endnu engang ligesaa meget som Staten; men saa vidt kunde man ikke udstrække Kommunens Forpligtelse til at støtte en Kunstsamling, fordi den findes indenfor Kommunens Omraade. Dersom Forholdene stillede sig saaledes, at Kommunen havde Midler, som den mente at den ikke kunde anvende paa bedre Maade, kunde der mulig have været Spørgsmaal om et større Bidrag, men under de nuværende økonomiske Forhold vilde det være uforsvarligt at give et Bidrag, der er større end Statens. Det Raad Borgmesteren for første Afdeling havde givet, at man kunde tage Pengene af Brændevinsafgiften i Stedet for af Indkomstskatten, var ikke meget opmuntrende, thi Brændevinsafgiften har sin Anvendelse, men naar den og forskellige andre Indtægter ere opbrugte, maa der tyes til Indkomstskatten. ligesaa lidt kunde man berolige sig ved den besynderlige Betragtning, at Budgettet ikke vilde

blive væsenlig trykket ved $\frac{1}{2}$ Million, naar den fordeles over 5 Aar med 1000,000 Kr. aarlig. Efter denne Argumentation, som hvilede paa en vrang økonomisk Betragtning, kunde man komme til at give en Million, fordelt paa 10 Aar. Ved Fordelingen indvandt man vel nogen Rente, men man udsatte sig for de samme øko—

716

nomiske Vanskeligheder som ved strax at udbetale den halve Million. Borgmesteren for 2den Afdeling havde gjort opmærksom paa, at Sagen ikke kan betragtes som afgjort; selv om Flertallets Forslag vedtages, og Borgmesteren for iste Afdeling havde ogsaa erkjendt, at det er en lang Vei, Sagen endnn har at gaa, men havde dog haabet, at Vanskelighederne ville kunne overvindes. Dette var imidlertid ikke givet, Kommunens Bidrag til Opførelse af Bygningen er blevet nedsat med 250,000 Kr., og herpaa er Ministeriet kun gaaet ind paa det Vilkaar, at det kommer til at approbere alle Planer og Tegninger til Bygningen. Sagen kunde altsaa strande paa, at Ministeriet ikke approberer Platten til en Bygning, der kan opføres for 750,000 Kr., og skulde det da blive nødvendigt at anvende hele Kommunens Bidrag, 500,000 Kr., til Bygningens Opførelse i Stedet for Halvdelen deraf, saa vilde hele det opstillede Regnestykke, hvorefter der bliver en Million til Glyptothekets Drift, Vedligeholdelse og Forøgelse, gaa i Stykker. Planen skal vel forelægges Kommunalbestyrelsen til Billigelse, men dette havde ikke stor praktisk Betydning, thi den vil komme hertil fra en Komite, hvor de af Kommunen valgte Mænd ere i Minoritet. Heller ikke det af Magistratens Flertal tagne Forbehold, at den vil modsætte sig, at der nu eller senere bliver Spørgsmaal om videre Ydelser fra Kommunens Side, havde stor praktisk Betydning, thi det vilde være vanskeligt at fastholde denne Modstand, naar man fulgte Flertallet, hvorved man kom ind i et farligt Spor; men fulgte man Mindretallet, kom Kommunen til at staa frit, og Sagens videre Gjennemførelse blev lagt i Statens og Stifternes Hænder. For Taleren vilde det være en stor personlig Tilfredsstillelse at kunne bidrage Sit til, at Giveren, der med stor Ihærdighed og Kunstsands og med betydelige pekuniære Offre har tilveiebragt sin Samling, kunde faa Sagen realiseret paa den Maade, han helst ønsker; men paa denne Tilfredsstillelse maatte han give Afkald, da han efter sin Overbevisning ikke som Medlem af denne Forsamling vilde kunne forsvare at stemme for den fremsatte Fordring. Det var vel behageligst at indtage den Stilling til Sagen, som

718

bedst stemmer med Ens personlige ønsker og gaaer i Retning af den

Smag og Mode og de ønsker, der for Øieblikket gjøre sig gjældende; men denne Behagelighed maatte man opgive, naar man ikke kan forene den med sin Overbevisning. At Kommunen skulde paatage sig et Ansvar ved at følge Mindretallet, forstod han ikke. Et Ansvar vilde kun fremkomme, naar man ikke havde søgt at behandle Sagen med tilstrækkelig Nidkjærhed og Iver, naar man ikke havde sat sig tilstrækkelig ind i Sagen og ikke stemte for, hvad man anseer for det Rette.

Ipsen kunde fuldt slutte sig til Flertallets Ordfører til hvis klare og oplysende Foredrag han ikke havde noget Væsenligt at føie. Han havde nærmest begjæret Ordet, fordi det i en Sag af en saadan Betydning burde staa klart, at, naar Udvalgets menige Medlemmer, hvortil han henregnede sig selv, havde sluttet sig til Flertallets Indstilling, var det ikke skeet med nogen Tilbageholdenhed, men af fuld Overbevisning om, at Kommunen og særlig denne Forsamling vilde handle urigtig ved at forkaste Fundatorernes Tilbud og saaledes blive Skyld i, at Sagen ikke gik i Orden. En stor Del af de Betænkeligheder, der ere reiste af Mindretallet, dreiede sig om Ting, hvorom det næsten ikke var værd at tale. Herved sigtede han til Alt, hvad der refererede sig til Sagens Forhistorie. Det kunde mulig have været ønskeligt, at Fundatorerne havde fundet det rigtigt at overdrage deres Samling til Staten, og at Staten, før den tog Stilling tik Sagen, havde konfereret med Kommunalbestyrelsen; men Sagen forsvaa nu engang saaledes, at Fnndatoreme ønske at faa oprettet en selvstændig Stiftelse, og at Staten har indtaget sin Position. I denne Situation lod sig Intet forandre, og naar man mente at kunne bringe Sagen i en helt ny Skikkelse ved ikke at følge Flertallet, var dette et rent subjektivt Haab, som ikke havde det ringeste Støttepunkt i selve Sagen. Gik man ikke ind paa Flertallets Indstilling, Vilde fundatorerne ikke være bundne til deres Tilbud, og Ingen, kunde vide, om de ville fremkomme med et nyt Tilbud paa andre Betingelser, ligesom ogsaa Loven af 5te April f. A

718

Vilde være bortfalden, og der var Intet, der tydede paa at Staten i saa Fald vilde gjentage tage sit Tilbud under andre betingelser end de foreliggende. Sagen vilde saaledes være falden, og der kunde Intet anføres til Støtte for, at det da vilde lykkes at erhverve den rige og værdifulde Samling for Almenheden og særlig for Kjøbenhavns Kommune. Men fortjente Sagen at falde, fordi der i denne Forsamling næres Betænkelighed ved at lade Kommunen udrede 500,000 Kr.? Herom dreiede sig jo hele Striden, thi intet af Mindretallets Medlemmer har gjort gjældende, at det skulde ligge udenfor Kommunens Opgave at støtte en

Stiftelse som den omhandlede. En saadan Betragtning vilde ogsaa være aldeles urigtig. En Kommune som Kjøbenhavn, Rigets Hovedstad, Centralpunktet for Kunst og Videnskab, kan ikke udelukkende gjøre sig til Opgave at sørge for Byens rent materielle Interesser eller allertarveligste aandelige Fornødenheder; men det er til dens egen Gavn at støtte høiere aandelige Formaal. Med Føie var det gjort gjældende, at en Kunstsamling som den omhandlede er ikke blot et Uddanaelsesmiddel for vordende Kunstnere og et Nydelsesmiddel for enkelte Andre, men har sin store almene Betydning som et af de bedste Midler til Forædling af den brede Befolkning, for ikke at tale om dens Betydning som Tiltrækningsmiddel for Fremmede. Naar der er Spørgsmaal om saadanne Formaal, var det ikke paa sin Plads altfor nøie at afveie, om man faaer Smæk for Skillingen. Her var ikke Tale om en Handel, men om ved fælles Hjælp fra Fundatorernes, Statens og Kommunens Side at støtte den paagjældende Stiftelse, og da var der ikke Anledning til at anstille Beregninger over, om man faaer fuld Valuta i Kroner og Øre for, hvad man giver. Han kunde for øvrigt ikke se, at der er noget Misforhold mellem, hvad der forlanges af Kommunen, og hvad der bydes. Der tilbydes af Fundatorerne ikke blot en med stor Flid og betydelig Bekostning gennem en længere Aarrække tilvejebragt Samling, der utvivlsomt er af stor kunstnerisk Værdi og kulturhistorisk Betydning, men tillige 250,000 Kr. til Stiftelsens Drift, Vedligeholdelse og For-

719

øgelse, og af Staten er, der efter Fundatorernes Iniativ tilsagt 500,000 Kr. Der fremkom da den skjønneste Balance, naar der til Gjengjæld til Kommunens stilles Fordring om en Grund til Bygning og 500,000 Kr. Og det kunde slet ikke gaa an, at Kommunen og særlig denne Forsamling blev Skyld i, at Sagen bortfaldt. Der var givet Anvisning paa at tilveiebringe de 500,000 Kr. ved Subskription; men derved vilde Sagen ikke være reddet, thi Loven af 5te Aprtl f. A. gjør det til en absolut Betingelse for Statens Tilskud, at Kommunen giver ikke blot Grunden, men tillige 500,000 Kr. Han kunde derfor af fuldt Hjerte tiltræde den Bemærkning i Betænkningen, at Kommunen vilde paatage sig et Ansvar ved at lade Sagen falde. Særlig denne Forsamling vilde paatage sig et Ansvar, ikke blot overfor Nutid, men ogsaa overfor Fremtiden, thi selv den mest samvittighedsfulde Beslutning kan, naar den i sig selv et urigtig, medføre et moralsk Ansvar overfor Medborgere.

Mannheimer havde begjæret Ordet, fordi han ved sin Stilling som Formand for Budgetudvalget fandt sig foranlediget til at udtale sig om den finansielle Side af Sagen, og fordi Udvalgets Mindretal, til hvilket han

sluttede sig, havde samlet saa faa Stemmer for sig i Udvalget, at dets Meningsfæller i Salen derved maatte føle sig forpligtede til at udtale sig. Naar Borgmesteren for 1ste Afdeling havde ment, at man kom nok ud over de 500,000 Kr., og at man behøvede ikke at tage dem af Indkomstskatten, var der allerede gjort opmærksom paa, at af Indkomstskatten maa alle de Udgifter udredes, hvortil der ikke kan gives Anvisning paa andre Indtægter; men det væsenlige i finansiel Henseende var ikke, hvor Pengene skulle tages fra, men om Kommunens økonomiske Stilling er en saadan, at den bør paatage sig unødvendige Udgifter, hvortil alle sådanne Udgifter maa henregnes, som ligge udenfor de egenlige kommunale Opgaver. I denne Henseende vilde han da minde om, at der i den sidste halve Snes Aar ikke har været Tale om nogensomhelst Foranstaltning af større Omfang, uden at det fra Magistratens og særlig fra Finansborgmesterens Side

720

er fremhævet, at man maa være varsom, da Budgettet ikke taaler nye store Udgifter, som ikke ere absolut paatrængende og kun fordi Forsamlingen har havt et aabent Blik herfor, og fordi Kommunen har kunnet glæde sig ved en god finansiel Ledelse, er man kommen godt igjennem. For at dette Resultat kunde opnaaes, har man desuden maattet undlade at sætte meget i Værk, som man gjerne havde ville bringe til Udførelse. Paa saa godt som ethvert Omraade af den kommunale Virksomhed gjør der sig Ønsker gjaldende, som man ikke har ment at kunne tilfredsstille, fordi man har ment, at Kommunens Finanser ikke tillod det. Desuagtet forestaaer der i den nærmeste Fremtid Udgifter til forskjellige Arbejder, som han ligesom Borgmesteren for 2den Afdeling ikke kunde anslaa til under 14½ Million. Blandt ønsker, som man ikke havde kunnet tilfredsstille, skulde han blot fremhæve, at hvor meget der end er virket paa Skolevæsenets Omraade, hvor meget der end er anvendt til Opførelse af nye Skolebygninger og til Forbedring af Lønningsforholdene, staaer der dog ikke Lidet tilbage at ønske, navnlig med Hensyn til en videre gaaende Undervisning, og blandt Foranstaltninger, der have maattet opsættes, men som man venter snart at kunne tage fat paa, vilde han kan nævne Klokvæsenet. Denne Foranstaltning, som griber dybt ind i hele Befolkningens Liv, og som i strengeste Forstand kan kaldes kommunal, har maattet opsættes af finansielle Grunde. Hvor meget man end kan ønske at bidrage til Kunstens Fremme, maatte Foranstaltninger i denne Retning stilles i 2den Række, og Mindretallet var derfor vistnok gaaet saa vidt, som det paa nogen Maade

kan forsvares, red at tilbyde en Grund, som er saa værdifuld, at den ækvivalerer Statens Bidrag. Naar Kommunen tilbød en saadan Ydelse, havde den frigjort sig for ethvert Ansvar, om Sagen ikke skulde blive gennemført. Hvad Værdien af den tilbudte Gave angik, dristede han sig som Lægmand ikke til at dømme derom, men hvor megen Glæde han end havde haft af sine Besøg i Glyptotheket, kunde han, naar han skulde stemme i Sagen, ikke opgive al Kritik, og han kunde da ikke nægte, at ved at læse Kunstnerudvalgets Erklæring havde han ligesom Mindretallet

721

faaet det Indtryk, at den mere henviser til Samlingens Fremtid end til dens nuværende Indhold. Han vilde gaa et Skridt videre og sige, at dersom Kommunens finansielle Forhold tillod den Udgifter til kunstneriske Formaal, Vilde den virke mere opdragende og forædlende paa Befolkningen ved Anskaffelse af Statuer eller andre Kunstgjenstande til Anbringelse paa offentlige Pladser end ved at bidrage til, at Glyptotheket kan blive en offentlig Institution, og derved vilde den tillige virke til Gavn og Udvikling for selve Kunsten.

Borgmester Borup spurgte, om Meldahl havde stillet et bestemt Ændringsforslag om Ordningen af Gadestrækningerne omkring Glyptotheket. (Formanden: Nei!).

Han vilde da ikke nærmere omtale dette Punkt. Overfor Ipsen kunde han derimod ikke undlade at udtale sin Forbauselse over, at hans Mistillid til Rigsdagen var gaaet saa vidt, at han ikke troede, at den vilde forandre Loven af 5te April f. A., naar det Bidrag, man har forlangt af Kommunen, blev ydet af Private. Var imidlertid denne Forudsætning rigtig, kunde man let komme ud over Vanskeligheden ved at lade de private Bidrag indflyde i Kommunens Kasse og lade Kommunen udbetale Beløbet. Paa denne Maade vilde den gjældende Lov ligesaa fuldt blive fyldestgjort som ved Flertallets Forslag, der kun fyldestgjør Ordene i Loven. Han rekapitulerede dernæst sin Stilling til Sagen. Det glædede ham at have faaet bekræftet, at Uenigheden i Udvalget ikke havde været stor. Meldahl havde erkjendt, at det egenlig er en urigtig Ordning, Flertallet har foreslaaet, og at det vilde være naturligere at forene Glyptotheket med Statens samlinger. Det var ikke blevet bestridt, at Flertallets Forslag medfører en Skuffelse, at det ikke giver det, som er blevet lovet. Ligesaa lidt kunde det negtes, at det er en Illusion, naar man troer, at Kommunen vil slippe med 500,000 Kr. Der var den største Sandsynlighed for, at Sagen vil volde Kommunen mange Bryderier og blive den en dyr Historie. Man burde derfor ikke lade sig paavirke almindelige Betragtninger om Udsigten til at faa en smuk

Bygning og om, hvad der i andre Byer anvendes paa Byg-

722

ninger, Hvad man der har bragt tilveie, var smukke Coulisser; men hvad ligger der bag dem? Opgaven maatte være først at sørge for Byens virkelige Fornødenheder, saa kan der bagefter sørges for smukke Coulisser.

Sielle kunde slutte sig til Flertallet paa den Betingelse, at Betegnelsen »Ny Carlsberg Glyptothek« blev forandret. Naar man tænkte sig Sagen ordnet overensstemmende med Flertallets Forslag, vilde man faa en Bygning, som var be» talt af Staten og Kommunen, staaende paa en Grund, der var skænket af Kommunen, og alene Bygningens Indhold vilde være skænket af Brygger Jacobsen og Hustru. Der kunde da ikke med Rette tales om Ny Carlsberg Glyptothek, men kun om Glyptotheket. Derimod var det i sin Orden, at det ved Inskriptioner enten udvendig paa Bygningen eller indvendig paa dens Vægge blev tilkjendegivet, at Kunsts kattene vare Gaver af Carl Jacobsen og Hustru. Man kunde ikke se bort fra, at Ny Carlsberg er et Ølbryggeri, og at bayersk Øl virker skadelig i mange Retninger. Kommunalbestyrelsen, som altid modarbejder stærk Nydelse af spiritueuse Drikke, f. Ex. ved at forhøie Brændevinsskatten og ved at indskrænke Adgangen til at drive Beværtning, vilde ikke handle i Overensstemmelse hermed, naar den gennem en Bevilling af en halv Million forherligede et Ølbryggeri ved at give den Stiftelse, hvortil Bevillingen ydes, Navn af »Ny Carlsberg Glyptothek«. Han stillede derfor et Ændringsforslag om at forandre denne Betegnelse til »Glyptotheket«. Formanden gjorde opmærksom paa, at naar den foreliggende Overenskomst blev ændret, vilde Hr. Jacobsen være løst fra sit Tilbud. Borgmester Hansen ansaa en af hans Kollegae Indvendinger imod Flertallets Forslag for den uretfærdigste, der var fremkommen, den nemlig, at man her var inde paa i Grundsætningen »do ut des«. Der kunde ikke her være Tale om nogen egennyttig Hensigt. Der skete ikke her Andet, end hvad der saa ofte skeer. Skal der f. Ex. opføres en ny Kirke i Kjøbenhavn, træde en Del Mænd sammen og tilveiebringe en Kapital, hvorefter de tilbyde Kommunen

723

Bygningen imod et vist Tilskud. Vil man have en Industriudstilling iværksat eller en teknisk Skole indrettet, gaaer det til paa lignende Maade. I denne Sag er der ikke samlet Penge sammen fra fra forskellige Sider, men det er en enkelt Mand, der stiller til det Offenliges Raadighed en Samling, som han selv bar tilveiebragt, og som kan blive en Institution af Betydning for

Byen, naar Kommunen og Staten ville bidrage dertil. Dette var noget ganske Andet, end om der af Magistraten stilledes Forslag om Indkjøb af nogle franske Kunstværker. Noget mere havde den Indvending paa sig, at Flertallets Forslag gaaer ud paa noget Andet, end hvad Loven forudsætter; men heller ikke den rammede, thi Kommunen kommer efter Flertallets Forslag til at udrede det Beløb, Loven forudsætter, og der skeer kun den Forandring, at Pengene fordeles noget anderledes end forudsat. Han havde selv været inde paa den Tanke, at man kunde lade Private yde Bidrag, men han havde opgivet den, dels fordi det formentlig ikke vilde tiltale andet Steds, og dels fordi der i vor Tid stadig trækkes paa private Folk. Naar de Betragtninger, han havde anført til Støtte for at lade Kommunen give et Bidrag til Sagens Fremme, anerkjendes af Mindretallet, hvad Kayser havde gjort gjældende reducerede Meningsforskjellen sig til, om Bidraget bør være større eller mindre; men hvorledes vilde man begrunde, at Kommunen just skal give lige saa meget som Staten? Det kunde lige saa godt paastaaes, at den bør give dobbelt saa meget eller halvt saa meget. Gik man ud fra, at Kommunens Bidrag skal være lige saa stort som Statens, maatte den i øvrigt tilskyde 140,000 Kr. i Penge, thi naar Grunden, der omfatter 12.000 [kvadrat] Alen, vurderedes til 30 Kr. pr. [kvadrat] Alen, vilde Kommunen først med et saadant Tilskud have givet 500,000 Kr. Kaar Kayser dernæst havde sagt, at man vilde komme i den behageligste Stilling ved at gaa med Flertallet, kunde han ikke underskrive det, thi naar Flertallets Forslag vedtoges, vilde man blive vanskelig stillet, dersom det siden viste sig, at Sagen ikke kan gennemføres ved, hvad der saaledes ydes. Derfor havde Magistratens Flertal bestemt

724

erklæret, at den ikke vil gaa videre. Men for Øvrigt vilde man heller ikke undgaa fornyede Krav til Kommunen, naar man kun vil give Grunden til Bygningen, og Sagen da ikke kan gennemføres. Mindretallets Standpunkt maatte føre til overhovedet at negte at give noget Bidrag. Dersom Sagen stod saaledes, at der forestod en Forhandling med Brygger Jacobsen og Staten, hvor det kunde ventes, at de vilde give bedre Kjøb, naar Kommunen holdt sig noget tilbage, kunde man indskrænke sig til at tilbyde Grunden; men Forholdet var det, at man havde spurgt Kommunen, om den vil støtte Sagen paa en vis Maade, og paa dette Spørgsmaal syntes man at burde give et Svar. Da nu ogsaa Mindretallet erkjendte, at Sagen bør støttes af Kommunen, var det naturligt at svare, at man vil støtte den paa den Maade, det er forlangt. At Tilskudet ydes af

Indkomstskatten, kunde han vedblivende ikke erkjende.

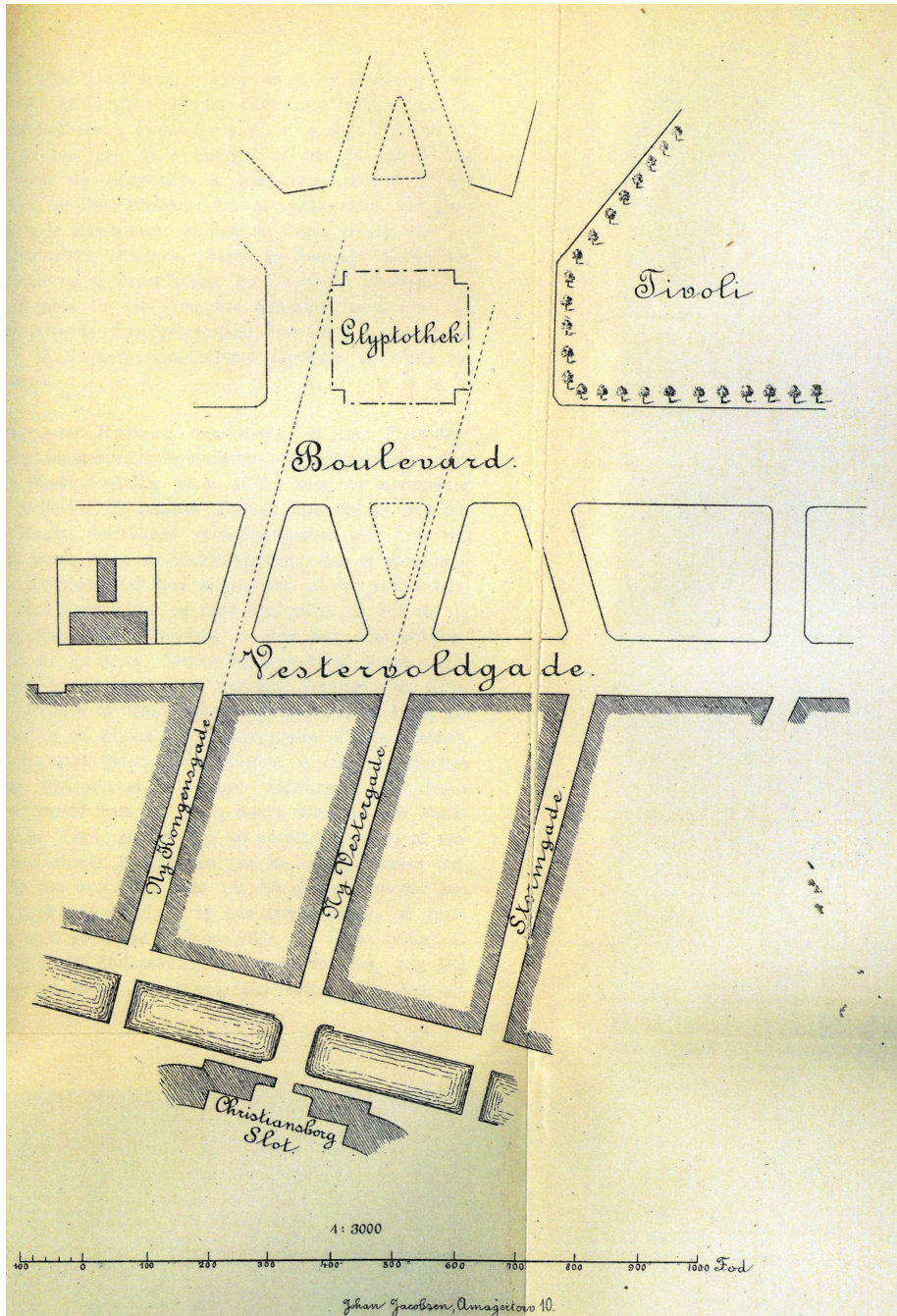
Borgmester Borup fralagde sig at have villet insinuere, at der var Egennytte med i Spillet fra Giverens Side, idet han fastholdt, at Sætningen »do ut des« ofte anvendes overfor en Gave, hvorved Giveren vil opnaa et større Resultat, end han selv kan tilveiebringe. Her var ikke Tale om en stor kommunal Opgave, som Kommunen ikke kan magte, og hvortil den derfor med Glæde kan modtage Bidrag fra en Privatmand, men om en Opgave, som Kommunen aldrig vilde være falden paa at paatage sig af egen Drift. Forskjellen mellem Flertallet og Mindretallet angik mere end Bidragets Størrelse, thi vedtoges Mindretallets Forslag, vilde Kommunen være bragt ud af Sagen. Den kunde da tilbyde Grunden paa den Betingelse, at der inden en vis Tid er opført et Museum derpaa, og samtidig kunde der være Spørgsmaal om, at Kommunalbestyrelsen skulde approbere Planen, hvad han dog ikke vilde lægge Vægt paa Fulgte man derimod Flertallet, kastede man sig saaledes ind i Sagen, at Trykket under dens videre Gang vilde blive rettet mod Kommunen, og det var vel tilladt at tvivle om, at man klippefast vil modstaa yderligere Krav, naar der kommer en Stem-

725

ning frem, og det hedder at denne Kommunalbestyrelse er for kneben. Borgmester Hansen tilføiede overfor Sielle, at der ogsaa i Udvalget havde været Tale om at forandre Navnet »Ny Carlsberg Glyptothek«, men da Hr. Jacobsen i en Samtale, som Taleren i denne Anledning havde havt med ham, havde lagt stor Vægt paa, at dette Navn bibeholdes, var Udvalget gaaet ind derpaa. Han fandt heller ikke, at der i dette Navn laa, hvad Sielle havde villet se deri; man vilde i kommende Tider ikke se Andet deri, end at Ny Carlsberg og Gamle Carlsberg ere to forskjellige Institutioner. Han henstillede, om Sielle ikke efter den givne Oplysning vilde forandre sin Stilling til Sagen.

Ved den derefter foretagne Afstemning blev

- 1) Sielles Ændringsforslag (S. 722 L. 25 og 26) forkastet med alle Stemmer imod i, hvorefter
  - 2) Udvalgets Flertals Indstilling vedtoges med 25 St. imod 6.
- Som Følge af denne Afstemning bortfaldt Mindretallets Indstilling.

— Paa Politidirektorens Budgetforslag ifjor var der optaget en Post paa 1,446 Kr. 15 Øre til Afhjælpning af forskellige Mangler ved Afløb, Brolægning m. v. i det Kommunen af Staten til Leie overladte Arresthus paa Kristianshavn. Da Stadsingenieurens Erklæring over dette Forslag gik ud paa, at der i Forbindelse med de foreslaaede Arbeider rottest burde foretages langt videre gaaende Grundforbedringer, hvorved Udgiften vilde bringes op til en Sum af 13,400 Kr., blev Summen efter Magistratens Forslag udeladt af Budgettet. Magistraten henvendte sig derefter til Justitsministeriet med Forespørgsel, om Samme maatte være villigt til at lade disse videre gaaende Arbeider foretage paa Statens Bekostning; men herpaa havde Ministeriet under 23de Mai d. A. svaret afslaaende. Ved at fremsende en Skrivelse fra Politidirektøren af 18de Januar d. A. med Bilag, hvori de mest paatrængende Mangler ere fremhævede, samt et af Stadsingenieuren nu udarbejdet Forslag, indeholdende Angivelse af og Overslag over de paa-gjældende Arbeider, der herefter ville medføre en Bekostning af i Alt 2,850 Kr., havde Magistraten med Bemærkning, at det maatte ansees ønskeligt snarest at faa disse Arbeider bragte til Udførelse, i Skrivelse af 11te September foreslaaet, at der som Tillægsbevilling til Politibudgettet for i Aar under Litra F. Post c. 6 maatte bevilges en Sum af 2,850 Kr til Udførelse af de omhandlede Arbeider.

Uden Omtale henvistes Sagen til 2den Behandling.

— Under 19de Juni havde det angaaende Ny Carlsberg Glyptothek nedsatte Fællesudvalg afgivet følgende Betænkning:

»Under 1de Marts f. A. indgav Brygger Carl Jacobsen og hans Hustru en Skrivelse til Kommunalbestyrelsen, hvorved de tilbød at overdrage til det Offentlige Glyptotheket paa Ny Carlsberg med alle dets Kunstværker, mod at Staden Kjøbenhavn afgav den fornødne Byggegrund til den nye

Glyptothekbygningens Opførelse, og mod at Staten og Byen hver for sig bidroge med $\frac{1}{2}$ Million Kroner til samme.

Efter at Sagen havde været forhandlet i Kommunalbestyrelsens Møde den 26de Marts f. A., overgaves den til nærmere Behandling af undertegnede Fællesudvalg; naar dette først nu kan slutte sine Arbejder, er det dels begrundet i, at der i Udvalget har gjort sig forskellige Opfattelser gjældende om, hvorledes Kommunalbestyrelsen burde stille sig til Sagen, dels i, at det har været nødvendigt til Sagens Fremme at indhente Oplysninger og foretage Forhandlinger i forskjellig Retning.

Forinden vi fremstille disse, føle vi alle Trang til at udtale vor Erkjendelse af, at der i den tilbudte Overdragelse af en ved Giverens Flid og Omhu og ved hans varme Kunstinteresse tilveiebragt betydelig Samling af Kunstværker til offentligt Eie ligger en saa stor Beredvillighed til at virke til Bedste for sine Medborgere, at det fra de offentlige Myndigheders Side i høi Grad maa paaskjønes, og vi tvivle ikke om, at Kommunalbestyrelsen vil slutte sig til denne vor Opfattelse.

Vi skulle dernæst først meddele Indholdet af Loven af 5te April 1888 om et Tilskud af Statskassen til Opførelsen af en Bygning for Ny Carlsberg Glyptothek. Loven indeholder tvende Paragrafer, saaledes lydende: »§ 1. Til Opførelse af en Bygning for Ny Carlsberg Glyptothek, der af Brygger Carl Jacobsen og Hustru Otilie Jacobsen er tilbudt som Gave til Staten og Københavns Kommune i Forening, kan af Statskassen anvendes et Beløb paa 500,000 Kr., at udbetale i Løbet af 5 Aar, under Forudsætning af, at Kommunen tilskyder en Sum af samme Størrelse samt yder den til Bygningen fornødne Grund. § 2. Ny Carlsberg Glyptothek oprettes som en selvstændig Stiftelse; Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet bemyndiges til paa Statens Vegne efter Forhandling med Københavns Kommunalbestyrelse at træffe den nærmere Ordning angaaende Bygningens Opførelse og Glyptothekbestyrelsens Sammensætning

i Overensstemmelse med de af Giverne herom truffne Bestemmelser.»

Til Veiledning for Kommunalbestyrelsen har Udvalget anseet det rigtigt fra kunstforstandige Mænd at indhente en Udtalelse om Glyptotheksamlingens Betydning. Vi have rettet Anmodning herom til følgende 5 Mænd: Professor Carl Bloch, Docent Julius Lange, Professor C. Peters, Professor Saabye og Professor F. Vermehren, og disse have velvillig paataget sig dette Hverv. Deres Erklæring af 30te Januar d. A. lyder saaledes:

»Ved Skrivelse af 19de d. M. har Hr. Etatsraaden som Formand for det kommunale Udvalg i Glyptotheksagen meddelt enhver af os Undertegnede Hovedtrækkene af Planen til, at Ny Carlsberg Glyptothek skulde gaa over til at blive en offentlig Kunstsamling, samt anmodet os om en Udtalelse om Glyptothekets almene Betydning med Hensyn til Spørgsmaalet, om det med betydelige Offre fra det Offenliges Side bør gjøres til en selvstændig bestaaende offentlig Samling, der skal kunne hævde sit Værd som saadan gennem Nutid og Fremtid.

I Anledning heraf ere vi enige om at udtale som vor Overbevisning, at Glyptotheket, naar man sammenfatter, hvad det indeholder af moderne og antik Skulptur og af Malerkunst, frembyder et stort Antal udmærket værdifulde Kunstværker, og at det særlig for den danske Kunsts Vedkommende giver en Leilighed, som ellers ikke findes noget Sted, til fyldigt Kjendskab til vore ypperste Billedhuggere efter Thorvaldsen, Kunstnere, som have et betydeligt og varigt Navn i vor Nation og i Udlandet. Vi mene derfor, at Hovedstadens Kommunalbestyrelse har al Opfordring til — ogsaa ved de pekuniære Offre, som kræves, — at bidrage Sit til at gjøre Glyptotheket til en offentlig Samling, og vi kunne ikke tvivle om, at Værdien af dets Indhold i det Væsenlige vil blive anerkjendt ogsaa af Fremtiden, i hvor vel der ganske vist med Hensyn til flere enkelte Værker kan gjøres sig forskellige Meninger gjældende. Vi besvare altsaa det til os rettede Spørgsmaal i bekræftende Retning.

Herved se vi selvfølgelig alene hen til, hvad der indtil nu er optaget i Glyptotheket i Henhold til Kataloget af 1888 og Tillæget af 1889. Hvad de fremtidige Forøgelser angaaer, kunne vi kun udtale det Haab, at de bestandig ville blive i Høide med det bedste af det nuværende Indhold.

Om Valget af en passende Grund for en eventuel Glyptothekbygning har der været ført forskjellige Forhandlinger. Man har i saa Henseende samlet sig om at udpege — og deri har Hr. Brygger Jacobsen erklæret sig enig — en Grund, beliggende mellem den forlængede Ny Kongensgade og Ny Vestergade paa den sydlige Side af den fremtidige Boulevard for Enden af Tivolis Terrain. Et Rids over denne Plads vedlægges. Om samme har Udvalget for Fæstningsterrains Realisation udtalt sig saaledes i Skrivelse af 16de April d. A.:

»Under 18de Januar d. A. har det ærede Udvalg, næst at minde om, at det som en eventuel Plads for Glyptotheket har udpeget et Areal ved Vestre Boulevard for Enden af Tivolis Terrain, forespurgt, om der fra Fæstningsterrainsudvalgets Side maatte laves Noget at erindre mod, at denne Plads, som forventedes nærmere bestemt i de Planer til Gadeanlæg paa det omliggende Terrain, der vilde fremkomme fra Magistratens 4de Afdeling, udsees til Glyptotheket, og eventuelt, om Størrelsen af denne Plads kan udstrækkes til 12,000 □ Al.

I denne Anledning skal jeg ikke undlade at meddele, at Fæstningsterrainsudvalget — dog med fornødent Forbehold af dets enkelte Medlemmers Stilling til Glyptothek-sagen overhovedet — har anbefalet, at det paa den hermed følgende Kalke viste Areal umiddelbart Vest for Boulevarden eventuelt overlades til Bygningen af et Glyptothek, saaledes at selve Bygningen lægges vinkelret paa Boulevarden, og at dens Hjørner falde indenfor de retlinede Forlængelser af Ny Vestergade og Ny Kongensgade, at Bygningens Dybde, regnet fra Boulevarden, ikke overstiger 125 Alen, og at det forbeholdes Fæstningsterrainsudvalget at afprobere den endelige Placering af Bygningen, til hvilken kan indtages mellem 10,000 og 12,000 □ Alen.«

Undertegnede Meldahl, der i Øvrigt finder den valgte Grund heldig, maa dog udtale det Ønske, at Gadestrækningen mellem Tivoli og Glyptotheket og ligeledes paa den modsatte Side af Bygningen gjøres 70 Alen bred.

Udvalget har været enigt om, at hvis Glyptotheksagen skulde ordnes paa Grundlag af det af Hr. Carl Jacobsen og Hustru Foreslaaede, maatte Glyptotheket fremtidig stilles som en selvstændig offentlig Stiftelse, der maatte kunne bestaa ved egne Midler, uden at paaregne yderligere Tilskud fra det Offenlige, og det gjaldt derfor om at sikre Glyptotheket saadan Kapital, at det om fornødent kunde føre sin egen Tilværelse. Hertil maatte mindst kræves et aarligt Beløb af henved 40,000 Kr. I saa Henseende er der nu først forhandlet med Jacobsen og Hustru om, at der af den af dem for Glyptotheket bestemte Kapital skulde sættes fast en Sum af 500,000 Kr. som en urørlig Grundfond, hvis Renter skulde anvendes til Glyptothekets Drift, Vedligeholdelse og Forøgelse; heri have disse erklæret sig enige. Dernæst er der henvist til det af Jacobsen og Hustru under 13. Marts 1883 stiftede Kunstlegat, stort 250,000 Kr., der er bestemt til Anskaffelse af fremragende klassiske Kunstværker; dettes Fundats findes trykt i B. R. F. 1882—83 S. 1371. Ved sammes Bestemmelser maa den Ændring foretages, at Anskaffelserne for Legatet udelukkende komme Glyptotheket til Gode; denne Ændring har Opretternes Tilslutning. Endelig vil der, hvorom nærmere nedenfor, af Kommunens eventuelle Bidrag til Foretagendet kunne sættes fast som en blivende Bygningsfond 250,000 Kr., hvis Renter fremtidig skulle komme Bygningen til Gode. Paa denne Maade vil saaledes den fornødne Kapital af 1 Million Kroner være betrygget.

Det er Udvalgets Formening, at en passende Bygning for Glyptotheket maa kunne opføres for 750,000 Kr., idet det naturligt ved Siden deraf holdes Stifterne aabent, om de maatte ville det, selv at anvende mere paa Bygningen. Om dette Punkt har der været forhandlet med Arkitekt, Professor Vilh. Dahlerup;

men det er selvfølgelig ikke nu Tidspunktet at udarbejde de nærmere Planer; dette maa være overladt til en senere særlig Komite for Glyptotheket, saaledes dog, at de endelige Planer maa forelægges Regeringen og Kommunalbestyrelsen til Billigelse. Samtidig med, at Udvalget forelagde Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet det Spørgsmaal, om det maatte kunne indgaa paa en Ordning som den saaledes nævnte, fremhævede Udvalget for Ministeriet, at saafremt Kommunen indgik paa at yde til Glyptotheket saavel Grunden som en Sum af 500,000 Kr., vilde det formentlig være billigt, at Staten foruden sit Tilskud af 500,000 Kr. sikrede Samlingen et fremtidigt aarligt Tilskud. Paa disse sine Henvendelser har Udvalget under 2 den f. M. modtaget følgende Svar fra Ministeriet:

»Efter ved Skrivelse af 30te f. M. at have modtaget Udvalgets behagelige Ytringer angaaende Spørgsmaalet om, hvorledes den foreslaaede Nedsættelse af Kommunens Bidrag til Opførelsen af en Bygning for Ny Carlsberg Glyptothek paatænkes at ville influere paa Bygningens Omfang og Udstyr, skulde man herved tjenstligt meddele til behagelig Efterretning, at Ministeriet under Forudsætning af, at alle Planer og Tegninger til Bygningen indsendes til Ministeriets Approbation, samt at der gives Ministeriet Leilighed til ved Tillidsmænd at tilse Bygningens Opførelse, Intet vil have at erindre imod, at Sagen ordnes som af Udvalget ønsket, saaledes at Kommunens pekuniære Bidrag til Bygningen anvendes med 250,000 Kr. til selve Opførelsen og 250,000 Kr. som fast Fond til Vedligeholdelse af Bygningen.

Med Hensyn til det af Udvalget fremsatte Ønske, at Ministeriet vil erklære sig villigt til at søge Glyptotheket tillagt et aarligt Tilskud af Statskassen paa 10,000 Kr. til Drift og Vedligeholdelse af Samlingen, skulde man tjenstlig bemærke, at, medens Ministeriet ikke paa Sagens nuværende Trin kan give noget Tilsagn i saa Henseende, vil man efter Bygningens Fuldførelse tage under Overveielse, om og hvor vidt det aarlige Tilskud af Statskassen kan søges Glyptotheket bevilget.«

De Punkter, som der paa Grundlag af det saaledes Anførte vilde kunne opstilles til en Ordning af Sagen, vilde herefter være følgende:

1. Glyptotheket, der betegnes »Ny Carlsberg Glyptothek« stiftes ved Brygger Carl Jacobsens og Hustrus Ydelse og ved Bistand af Staten og Københavns Kommune.

2. Jacobsen og Hustru skænke: a) de i det 1888 udgivne Katalog anførte Kunstværker, forøgede ved Indkjøb efter J.s Bestemmelse med Kunstværker til yderligere Beløb 250,000 Kr.; af disse ere alt en Del anskaffede og findes optagne i Katalog-Tillæget for 1889, hvilke Kunstværker saaledes ogsaa medfølge Glyptotheket; — samt desuden b) en Sum af 500,000 Kr., der bliver at sætte fast som en urørlig Grundfond, hvis Renter anvendes til Glyptothekets Drift, Vedligeholdelse og Forøgelse. Disse 500,000 Kr. udbetales med 100,000 Kr. aarlig i 1889—93.

3. Staten skænker 500,000 Kr., der udbetales med 100,000 Kr. aarlig i 1889—93.

4. Kommunen skænker 500,000 Kr., ligeledes at udbetale med 100,000 Kr. aarlig 1889—93, samt Grunden, der anvises paa det paa vedlagte Skizze viste Sted mellem den forlængede Ny Vestergade og Ny Kongensgade paa den sydlige Side af Boulevarden, og i Øvrigt overensstemmende med Fæstningsterrains-Udvalgets Skrivelse af 16de April d. A.

5. Til Bygningens Opførelse, indbefattet dens kunstneriske Udstyrelse, maa der af de af Stat og Kommune skænkede Summer anvendes et Beløb af 750,000 Kr., medens Resten eller 250,000 Kr. skal danne en urørlig Grundfond, hvis Renter anvendes til Bygningens Vedligeholdelse. Planen for Bygningen bliver at foreslaa af den nedenfor under Post 8 nævnte Komite og at billige af Regeringen og Kommunalbestyrelsen.

6. Ved det foran Nævnte og ved Hjælp af Kunstlegatet fra 1883 vil Samlingens Fremtid være saaledes betrygget:

- a) Grundfond efter Post 2, stor 500,000 Kr.
- b) Den aarlige Rente af Kunstlegatet, stort 250,000 Kr.
- c) Bygningsfond efter Post 5, stor 250,000 Kr.

7. Glyptotheket skal altid udgjøre en selvstændig offentlig Samling, staaende under en selvstændig Bestyrelse, for egen Regning og med egne Midler. Det kan ingen- sinde indgaa under nogen anden Samling. Derimod skulle andre Arbejder og Samlinger kunne optages til Forbindelse med det, naar Bestyrelsen Intet har derimod at erindre.
8. Ordningen og Gjennemførelsen af alt Foranførte overdrages en Komite, bestaaende af Brygger Jacobsen som Formand, 2 af Regeringen og 2 af Kommunen valgte Mænd.
9. Den endelige Fundats for Glyptotheket, hvori ogsaa Bestemmelse bliver at træffe om Bestyrelsens S sammensætning og om Regeringens og Kommunalbestyrelsens Overtilsyn med Glyptotheket, bliver, efter at være udarbejdet af den i Post 8 nævnte Komite, at forelægge Regeringen og Kommunalbestyrelsen til Billigelse.

Udvalget har forelagt Brygger Jacobsen og Hustru disse Punkter og har erholdt disses Tiltrædelse af dem.

Om Tilveiebringelsen af alt Foranførte har Udvalget samarbejdet, men med Hensyn til Spørgsmaalet om Kommunalbestyrelsens Stilling til selve Sagen har Udvalget delt sig i et Flertal og et Mindretal.

Flertallets Anskuelse er denne:

Det er for en By af stor Betydning, at der i den findes værdifulde offentlige Samlinger; det er for Befolkningen selv opdragende og udviklende, og det bidrager til at kalde Besøg af Fremmede til Staden, hvilket i forskjellig Retning er af Interesse. Naar der da gjøres Tilbud om, at en Samling af saadan Værdi som Ny Carlsberg Glyptothek overgaaer fra privat Besiddelse til offentlig Eie, er det derfor formentlig fuldt berettiget, at Kommunen bringer Offre for at opnaa dette, og at den ved pekuniær Understøttelse viser sin Interesse for de For-

maal, som derved fremmes, og Spørgsmaalet bliver saaledes kun, om de Offre, som fordres, ere større end forsvarligt.

Det kan i saa Henseende ikke nytte at anstille Betragtninger om, at man muligvis kunde ønske den paa-gjældende Samlings Stilling til andre offentlige Samlinger anderledes ordnet, at det muligvis laa nærmere for Staten end for Kommunen at tage sig af denne Opgave, o. s. fr. Man maa, efter at der nu af Udvalget har været forhandlet med Hr. Jacobsen om Forholdene, og efter at navnlig ogsaa Statens Stilling til Sagen er given ved Loven af 5te April f. A., gaa ud fra, at man, for at den omhandlede Ordning skal kunne naaes, er stillet saaledes, at Kommunen fra sin Side maa yde Grunden og en Sum af 500,000 Kr.

Hvorledes Forholdet vilde stille sig, hvis en Forkastelse af det nu foreliggende Tilbud fandt Sted, kan selvfølgelig ikke forudsiges; men ligesom Statens Stilling til Sagen derved blev en anden, saaledes er det ogsaa ubestrideligt, at en forandret Villiebestemmelse hos Opretterne eller disses Død, inden Sagen var bragt i Orden, vilde berøve det Offentlige Besiddelsen af Glyptotheksamlingen. At det ogsaa i visse Maader er af Betydning, at en saadan offentlig Samling tilveiebringes ikke alene ved privat Gave, men tillige ved Bistand af det Offentlige, vil erkjendes.

Naar der da nu spørges, om det Offer, som kræves af Kommunen, er for stort, skal Flertallet fremhæve, at Grundens Overdragelse vel alt er af betydelig Værdi, men det maa dog ved Siden deraf bemærkes, at den Grund, som ovenfor er paapeget, er vel egnet til derpaa at opføre en offentlig Bygning, og naar der da paa den Maade, som det her kan ske, tilveiebringes en offentlig Bygning paa samme, har dette for Kommunen selv betydelig Interesse. Havde Staten ligeoverfor dette Offer af Kommunen tilsagt Foretagendet den begærte aarlige Støtte af 10,000 Kr., vilde dette end yderligere have gjort Kommunens Ydelse af Grunden naturlig; men hvad der endnu ikke har kunnet tilsiges fra Statens Side, turde vel mulig i Fremtiden forventes naaet ad Bevillingsveien Ved Siden af Grunden

begæres yderligere givet 500,000 Kr. Det er Flertallets Mening, at denne Sum, hvis den tilstaaes, skulde udredes med 100,000 Kr. aarlig i 5 Aar, og Udvalgets Flertal anseer det da berettiget at udtale, at Kommunens pekuniære Stilling efter dets Formening er saaledes, at denne Ydelse vil kunne gjøres uden at føles som noget Tryk paa Kommunens Budget, og uden at andre berettigede Interesser derved ville tilsidesættes. Under disse Omstændigheder forekommer det os ikke blot forsvarligt at lade Kommunen udrede dette Beløb, men det forekommer os endogsaa, at der med Tiden vilde kunne rettes Bebreidelse imod os, hvis en Vægning paa dette Punkt havde til Følge, at Glyptotheket ikke kom til at bestaa som en offentlig Samling i Kjøbenhavn.

Den Ordning, der ved velvillig Imødekommen fra flere Sider er naaet, og som har sikkert Samlingen en fremtidig aarlig Indtægt af omtrent 40,000 Kr., forekommer os ogsaa at give Sagen en saadan Stilling og en saadan foreget Betydning for Kunsten herhjemme og for Byen, at Betænkeligheder, der ellers kunde næres, dog sikkert derved ville være fjernede.

Naar det endelig er sagt, at det er usædvanligt for Kommunen at yde Tilskud til et saadant Formaal, og at det var betænkeligt at skabe et saadant Præcedens, saa er til det Første at bemærke, at, som Tiderne udvikle sig, opstaa stedse nye Krav til Fyldestgjørelse, og ikke faa Kommuner have ogsaa taget de Interesser, hvorom det under nærværende Sag gjælder, op under deres Omraade; men det Synspunkt, hvorunder nærværende Sag skal sees, er dog væsenlig dette, at her foreligger en Sag af saadan Betydning for Almenheden og for Byen, at det vel kan forsvares at yde en Støtte til dens Gjennemførelse. For Konsekvenserne af Tilfældets Gjenkomst behøver man neppe at frygte, idet de store Ydelser, som her gives af Operetterne, give Forholdet en ganske særegen Karakter.

Fra Mindretallets Side ere Betragtningerne følgende:
Det maa sikkert erkjendes, at det er store For-

23. Septbr. 1889.

693

dringer, der fra Stifternes Side ere stillede som Betingelse for at gjøre Glyptothekets Samlinger til offentlig Eiendom, og det ligger derfor nær at spørge, om den foreslaaede Ordning, seet fra det Almenes Side, kan ansees for den hensigtsmæssigste. I saa Henseende maa Mindretallet holde for, at det ubetinget vilde være bedre for Almenheden, om Glyptothekets Samlinger forenedes med Statens af samme Art, og skete dette, vilde man formentlig kunne undlade at opføre Nybygninger til dem, medens man dog kunde indordne Samlingerne under Statens paa en saadan Maade, at Mindet om, at de skyldte en Privatmands store Kunstinteresse deres Tilværelse, fuldt bevaredes. Hvad der yderligere taler for denne Ordning er, at det vistnok er et Spørgsmaal, om Samlingerne, hvor betydelige de end maa siges at være, sete som private, dog ikke ville gjøre et mindre storslaaet Indtryk, naar de komme til at fremtræde som offentlige i de paatænkte storartede Omgivelser. Fremstillingen af Samlingernes Betydning er under Forhandlingerne om Sagens Ordning sikkert kommen frem i en noget overdreven Skikkelse, hvilket tilstrækkelig vil fremgaa af en Sammenligning mellem de Skrivelser til Rigsdagen og Kommunalbestyrelsen, hvormed Sagen indlededes, og den af de 5 Kunstnere afgivne, maadeholdne, ja næsten forbeholdne Erklæring, der for en væsenlig Del henviser til Samlingernes forventede Fremtid. — Efter Mindretallets Mening vilde den naturligste Ordning saaledes have været den, at Glyptothekets Samlinger indordnedes under Statens. Dette have Stifterne modsat sig, og der kan saaledes ikke blive Spørgsmaal herom, men Mindretallet anseer det dog ved hele Sagens Bedømmelse af Vigtighed at fastholde, at man i det Almenes Interesse egenlig maatte foretrække en anden Ordning end den nu foreslaaede, og at det alene er Stifternes Ønske om, at Samlingerne skulle opbevares som noget for sig Bestaaende til Minde om, hvad en Privatmand med Interesse for Kunsten har formaet at udrette, der har foranlediget saa store Krav til Statens Indkomster, hvormed der her er Tale.

Naar der da spørges, om Kommunen her, som Sagen nu engang foreligger, bør træde hjælpende til for at fremme Sagens Ordning paa det af Stifterne ønskede Grundlag, da vilde det vistnok ligge nærmest at besvare dette Spørgsmaal benegtende. Det maa formentlig erkjendes, at den Opgave, som her foreligger, Tilveiebringelsen af en offentlig Kunstsamling, ikke egenlig hører under Kommunens Omraade. Dette synes fremdeles som hidtil udelukkende at burde være Statens. Mindretallet skal imidlertid ikke her nærmere forfølge dette Spørgsmaal, da det altid er noget svævende, hvor man skal drage Grænsen for Kommunens Omraade, og man i saa Henseende ofte kan være nødsaget til at tage konkrete Hensyn, Noget, hvorom der særlig i den foreliggende Sag kan blive Spørgsmaal, da Mindretallet selvfølgelig ikke benægter, at dennes Ordning ogsaa paa det af Stifterne ønskede Grundlag kan være af Interesse for Kommunen. — Mindretallet kan derimod under ingen Omstændighed være med til at gaa saa vidt som af Flertallet foreslaet. Naar Loven af 5te April 1888 nemlig har knyttet Statens Tilbud om at yde et Tilskud af 500,000 Kr. til Opførelsen af en Bygning for Glyptotheket til den Betingelse, at Københavns Kommune giver en lignende Sum, samt desuden skjænker den nødvendige Grund, med andre Ord, at Kommunen skal give dobbelt saa meget som Staten, da er dette efter Mindretallets Mening at vende Sagen paa Hovedet. — Mindretallet kan være med til at overlade Grunden til Glyptotheket uden Vederlag — i hvilken Henseende man i Øvrigt skal bemærke, at Kommunens Offer ikke vil komme til at bestaa alene i den store værdifulde Grund, men at der tillige vil paadrages den store Udgifter ved Ordningen og den fremtidige Vedligeholdelse af Omgivelserne, — men det formener, at man under ingen Omstændigheder bør gaa videre. Københavns Kommune er allerede stærkt engageret og vil i den nærmeste Fremtid blive endnu yderligere engageret i store Byggeforsætninger, der ere nødvendige for at fyldestgjøre Kommunens Formaal, og som fuldt ville lægge Beslag paa dens pekuniære

Kræfter; Mindretallet kan derfor ikke anse det forsvarligt, nu yderligere hertil at føie et stort Byggeforetagende, der ikke har Fyldestgjørelsen af noget kommunalt Formaal for Øie. Det kan saa meget mindre være med hertil, som Kommunen som bekjendt er meget begrændset i sin Beføielse til at tilveiebringe de til Dækning af sine Udgifter fornødne Midler og derfor maa være særlig opfordret til ikke at indlade sig paa Udgifter, der ikke vedkomme den, men burde falde Staten til Last.

Endnu skulle vi henlede Opmærksomheden paa den lidet hensynsfulde Maade ligeoverfor Kommunen, hvorpaa Staten har taget hele denne Sag. Det er ikke alene en Ubillighed, at det forlanges, at Kommunens Bidrag skal være dobbelt saa stort som Statens, men det er tillige paafaldende, at denne Sag er bleven forelagt og gennemført i Rigsdagen, uden at der er blevet givet Kommunen nogensomhelst Leilighed til forinden at udtale sig om samme. Det forekommer os, at der er al Opfordring for Kommunen til ikke at give efter for det Tryk, som saaledes er lagt paa samme.

I Henhold til Foranstaaende maa Mindretallet holde for, at det vil være et rigtigt og passende Standpunkt at indtage i sit Svar at tilkjendegive, at den er rede til at støtte en offentlig Glyptotheksamlings Tilveiebringelse ved at afgive en passende Grund til samme, hvorefter det da maa blive Gjenstand for fornyet Forhandling, hvorledes Sagen videre kan fremmes ved Opretternes og ved Statens Medvirken, og skulde Sagen under disse Omstændigheder strande, mene vi, at Ansvarer derfor ikke i nogen Retning kan komme til at paahvile Kommunen.

Idet det maa være forbeholdt under Sagens senere Behandling videre at udvikle de saaledes fremsatte Momenter, deler Udvalget sig ved sine Indstillinger saaledes:

Flertallet — Abrahamson, Hansen, Ipsen, Koch, Meldahl, Thomsen — indstiller:

at Kommunalbestyrelsen, med Tak til Jacobsen og Hustru for deres Gave og i Overensstemmelse med Loven af 5. April f. A., erklærer sig villig til at støtte Glyptothekets Tilvebringelse paa den i de ovenfor under 1—9 fremsatte Punkter angivne Maade.

Mindretallet — Borup og Kayser — indstiller: at Kommunalbestyrelsen udtaler sin Tak til Jacobsen og Hustru for deres Tilbud og for dem udtaler, at Kommunen, hvis en tilfredsstillende Ordning af Glyptotheksagen kan naaes, er villig til at afgive til Glyptothekets Opførelse den ovenfor angivne Grund, men at man derimod ikke vil kunne yde noget Pengetilskud til samme.

Betænkningen var af Magistraten fremsendt til Forsamlingen med følgende Skrivelse af 27de Juni:

»Den af Fællesudvalget i Glyptotheksagen afgivne Betænkning af 19. d. M. har været forelagt den samlede Magistrat. Magistraten har ligesom Udvalget delt sig i et Flertal og et Mindretal.

Magistratens Flertal (Abrahamson, Bærentzen, Hansen, Knndsen og Øllgaard) erkjender, at der kan være en ikke ringe Betænelighed for Kommunen ved at indgaa paa denne Sag, men efter det Resultat, som er fremgaaet af de af Udvalget førte Forhandlinger, og som der er givet Udtryk i de i Betænkningen opstillede 9 Punkter, forekommer det dog Flertallet, at der nu foreligger en saadan Ordning af den hele Sag, at det vilde være urigtigt ikke at indgaa paa samme i den Skikkelse, som Udvalgets Flertal har foreslaaet. Idet Magistratens Flertal saaledes slutter sig hertil, anseer det det for rigtigt ved Siden heraf bestemt at fremhæve, at det ei heller paa noget Punkt vilde kunne gaa videre med de Offre, der skulle bringes fra Kommunen, end som det saaledes Foreliggende angiver, og Magistraten vilde derfor modsætte sig, at der nu eller senere blev Spørgsmaal om videre Ydelser fra Kommunens Side, selv om Sagen derved maatte blive uigjennemførlig.

Det vilde for Flertallet have været af Betydning, om Staten, som af Udvalget attraaet, vilde have indgaaet paa at støtte Glyptotheket i Fremtiden med et aarligt Tilskud af 10,000 Kroner, men dette Spørgsmaal har jo endnu ikke kunnet finde sin Afgjorelse, og Magistraten skal derfor her kun udtale, at Bestræbelserne for at opnaa dette bør gjenoptages, naar Kommunens Stilling til Sagen er afgjort.

Magistratens Mindretal (Borup og Fussing) slutter sig til Udtalelserne og Indstillingen fra Udvalgets Mindretal.

I Henhold til det Fremførte tiltræder Magistraten for sit Vedkommende Udvalgsflertallets Indstilling i Sagen og indstiller til Borgerrepræsentationen ligeledes at slutte sig til samme.

Borgmester Hansen fremhævede, at naar Flertallets Indstilling vedtoges, vilde Glyptotheket overensstemmende med Giverens Ønske fremtidig blive stillet som en selvstændig offentlig Stiftelse. Et saadant Forhold kan ordnes paa forskellig Maade; der kunde være Spørgsmaal om, hvor vidt Stiftelsen burde være en Statsinstitution eller en kommunal Stiftelse, men hvad det kom an paa var, at den stilles selvstændig med egne Midler og egen Bestyrelse, og det var da først og fremmest nødvendigt, at den har tilstrækkelige Midler til sin Existens. Tilviebringelsen heraf havde været en Opgave for Udvalget, og ved dets Forslag vilde Glyptotheket, foruden at være funderet som nu, komme til at eie en Kapital af en Million Kr. til Betyggelse af dets Fremtid. Det var fra nogle Sider gjort gjældende, at det var naturligt at knytte Glyptotheket til Statens Samlinger; men denne Opfattelse kunde han paa ingen Maade tiltræde. Det kunde vel have sit Værd, at der ved en ensartet Styrelse af saadanne Institutioner kommer en vis Ro i Samlingernes Indhold, men paa den anden Side var det et Gode, at der kan arbeides med større Frihed, og han troede derfor, at trods Klagerne over et broget Indhold vilde det være nyttigt, at der ved Siden af Statssamlingerne er en Stiftelse, som kan staa paa egne Ben. Han kunde ikke betragte det som sin

Opgave nærmere at omtale Betydningen af de Værdier, Glyptotheket indeholder, men henviste herom til den af et Kunstnerudvalg afgivne Erklæring, der indeholder en bestemt Opfordring til Kommunalbestyrelsen om at bringe de Offre, der kræves for at gjøre Glyptotheket til en offentlig Samling. At der i denne Erklæring er taget et Forbehold, kunde han ikke se; den udtaler ligefrem, at den nuværende Samling har en stor Værdi, som ogsaa vil blive anerkjendt af Fremtiden. Naar der var talt om et broget Indhold, var det af Interesse at lægge Mærke til, at hvem der er kommet i Berøring med en Del af Samlingen, som den Vedkommende særlig har Forstand paa, altid har fremhævet denne Afdeling med Roes. Tyske Kunstkjendere sætte Antikerne høit; i Erklæringen fra Kunstnerudvalget fremhæves det, at Samlingen har overordenlig Betydning for den danske Kunsts Vedkommende ved at give et fyldigt Kjendskab til de ypperste Billedhuggere efter Thorvaldsen, og Mænd, der ere fortrolige med fransk Kunst, omtale ligeledes Samlingens franske Kunstværker med Anerkjendelse. I det Hele havde han det Indtryk, at hvem der med ærlig Villie har gjort sig bekjendt med Samlingen, har høstet Belæring og Dannelse deraf. At den nu kommer til at staa med en Formue paa en Million Kroner, hvis Renter skulle anvendes til Glyptothekets Drift, Vedligeholdelse og Forøgelse, var af stor Betydning. Det vilde kun have været ønskeligt, at der hertil som Supplement var føiet et aarligt Tilskud af Statskassen paa en 10,000 Kr., — derved vilde der være kommet Ensartethed i Statens og Kommunens Ydelser — men hidtil vaa det ikke opnaaet. Det vilde imidlertid være en af Fremtidens Opgaver at fremkalde en saadan Støtte fra Statens Side, og Kultusministeren havde stillet sig velvillig dertil. Saaledes som Stiftelsen nu blev stillet, vilde den komme til at staa uden Krav paa, at enten Kommunen eller Staten skal bære den eller give den yderligere Støtte; det var bestemt udtalt, at derom kan der aldrig blive Tale. Hvad man vil gjøre i Fremtiden, maatte blive Efterkommernes Sag; men hvad der nu begæres af Kommunen, er alene Grunden og 500,000 Kr. Der kunde

nu spørges, om det er i sin Orden, at Kjøbenhavns Kommune træder hjælpende til med disse Ydelser, for at Glyptotheket kan blive en selvstændig Stiftelse, og han vilde da svare, at Opfordringen dertil ligger i Erkjendelsen af, at en saadan Institution har sin store Betydning for Byens Befolkning. Medens meget Andet, som Kommunen yder Bidrag til, nærmest kan være til Bedste for den ene eller anden Klasse, havde en saadan Samling, der aabner sine Døre for hele Byens Befolkning, en virkelig almen Betydning, og netop Skulpturarbejder kunde der maaske særlig tillægges en dannende og forædlende Indflydelse paa Befolkningen. Ingen vilde dernæst bestride, at offentlige Samlinger give en By Karakter og i høi Grad bidrage til at drage Fremmede til Staden. Det har sin store Værdi, at Staten anbringer Museer her i Byen, men kan der ved Siden af tilveiebringes andre Samlinger er det en Fordel for Byen, som dens Repræsentanter maa sætte Pris paa. Det indvendes nu, at Midlerne dertil maa tilveiebringes af Staten eller af Private, at Kommunen ikke tidligere har bidraget dertil, og at Konsekvenserne kunne blive farlige. Hvad den første Indvending angik, maatte det vel fastholdes, at her ikke er Tale om en Statsamling eller et Formaal, som Staten som saadan skal føre igjennem; i saa Fald vilde han ogsaa være betænkelig ved at lade Kommunen yde Bidrag. Staten kan have en Forpligtelse til at skabe Museer i forskjellige Retninger, et Billedgaleri, en Skulptursamling o. s. v., men den kan ikke være forpligtet til alene at bære Alt, hvad der i Øvrigt kommer frem i denne Retning. At man ikke skal kunne paaavise Præcedenser med Hensyn til kommunale Bidrag i denne Retning, kunde ikke afskrække, thi Anskuelserne om, hvad der er kommunale Formaal, forandre sig i Tidernes Løb. Hvad der for halvtredsindstyve Aar siden ansaaes for kommunale Pligter er senere blevet langt overfloiet. Afgjørelsen maa bero paa den til enhver Tid siddende Kommunalbestyrelses Opfattelse. Men for Øvrigt kunde der paa-vises flere Præcedenser, Exempler paa kommunale Ydelser til kunstneriske Formaal baade fra Kjøbenhavns Kommunes

Fortid og fra andre Byers Fortid og Nutid. Da man i 1870 skulde ombygge det kgl. Theater, vedtoges der en Lov, hvor Ombygningen betingedes af, at Københavns Kommune gav et Tilskud af mindst 250,000 Rigsdaler, fordelt paa 5 Aar, foruden at afstaa af Kongens Nytorv et Grundstykke af indtil 4000 □ Alen. Der var her Tale om en Statsinstitution, hvis Udgifter altid ere blevne baarne af Staten, og Tilskudet hertil laa langt fjernere for Kommunen end et Tilskud i nærværende Sag. 500,000 Kr. vare desuden mange Penge den Gang, men trods alt dette vedtog Kommunalbestyrelsen imod et meget ringe Mindretal at bringe Offret. Det var forklarligt, at man den Gang undrede sig over, at Staten vilde lægge et saadant Pres paa Kommunen, men ved nærværende Leilighed var der ikke lagt noget Pres paa Kommunen. Naar man henvender sig til Staten og Kommunen med Anmodning om Hjælp til at skabe en offentlig Institution som Glyptotheket, kunde det ikke bebreides Staten, at den siger: Vi ville give 500,000 Kr. under Forudsætning af, at Kommunen gjør det Samme; det var en naturlig Maade at tage Sagen paa, og skulde Kommunen ikke ville gaa ind derpaa, vilde Staten selvfølgelig ogsaa trække sig tilbage. Foruden Bidraget til det kgl. Theater kunde ogsaa nævnes Forholdet til Thorvaldsens Museum. Han vilde ingenlunde stille dette Museum i lige Linie med Glyptotheket, han skulde tværtimod holde en lang Afstand mellem deres Betydning i forskjellig Retning. Man maatte gjerne fremdrage, at naar Thorvaldsen, en dansk Mand, vilde skænke de Værker, han selv havde skabt, til sin Fødeby, maatte den bringe Offer derfor; men var den Sætning rigtig, at Kommunen har Intet med Kunsten at gjøre, saa maatte den ogsaa komme til Anvendelse overfor Thorvaldsens Museum. Det blev ogsaa den Gang sagt, at det var Statens Sag at støtte Kunsten, men Resultatet blev dog, at Kommunen gav et betydeligt Bidrag til Museet. Kommunen fik vel noget Vederlag, idet den til Dækning af nogle af sine Udgifter fik Ret til i en Række af Aar at oppebære en hidtil til Fordel for Frue Kirke opkrævet Afgift af alt det Brænde, der indføres til

Staden, en 10,000 Rigsdaler om Aaret; men man vilde vel ikke sige, at Københavns Befolkning vilde slippe for Byrden af Tilskudet til Glyptotheket, naar der nu blev lagt en Afgift paa Brænde. Hvorledes have nu andre Byer her i Landet stillet sig, naar der var Tale om at oprette offentlige Samlinger? Man har Museer i Odense, Aarhus og Randers. Museet i Odense, som tilhører Kommunen, er oprindelig stiftet af Private med Statstilskud, men Kommunen har givet Grunden og betalt 15,000 Kr, af sin egen Kasse foruden 14,000 Kr. af et til Kommunens Bedste oprettet Legat, og senere har Kommunen af sin egen Kasse givet 13,000 Kr. til Museets Udvidelse og vedtaget at give 3,000 Kr. aarlig til dets Drift. Saaledes stiller en Kommune sig, naar den ikke er saa heldig som København at have Statsmuseer indenfor sit Omraade; den betragter da Oprettelsen af Museer som et kommunelt Anliggende. I Aarhus, hvor Museet er stillet selvstændig som en egen Stiftelse, have Staten og Private givet Bidrag dertil, men Kommunen vil i Aar bevilge mindst 12,500 Kr. og mulig 20,000 Kr. til dets Udvidelse, og af dens Budget udredes aarlig 1,230 Kr. dertil. Det er altsaa ikke noget Usædvanligt her i Landet, at en Kommune yder Bidrag til en saadan Institution, og i Loven af 5te April f. A. var der et Vidnesbyrd om, at den lovgivende Magt anseer Kommunen for berettiget dertil. Vilde man vide, hvad der i Udlandet ydes af Kommuner til kunstneriske Formaal, kunde han blot henvise til Paris, men han vilde ikke hente nogen Analogi derfra. Herhjemme er der hidtil gjort saa Lidet paa dette Omraade, at det maatte erkjendes at være i sin Orden, at Københavns Kommune, naar Forholdene stille sig som i det foreliggende Tilfælde, dog ogsaa en Gang paatager sig en Ydelse. Konsekvenser behøvede man ikke at frygte. Ligesom han ikke havde kunnet paavise noget tidligere Tilfælde, der var af ganske samme Art som det foreliggende, skulde man have vanskeligt ved at tænke sig et fremtidigt Tilfælde, hvor Forholdene vilde stille sig paa samme Maade, hvor der med store Offre allerede er skabt en Institution af betydeligt Omfang og af

stor almen Betydning. Der kunde ganske vist være Spørgsmaal om, hvor meget Kommunen skal yde, og han skulde tilfulde erkjende, at naar ogsaa Mindretallet har indrømmet, at der bør tilbydes en Grund. er allerede dette en værdifuld Gave; men naar Sagen forelaa saaledes, at den ikke kan gennemføres uden et Pengetilskud, maatte det ydes, og et Tilskud af 500,000 Kr. var ikke noget stort Offer. Hvorvidt dette Beløb skal tilveiebringes ved Hjælp af Stadens Laan eller udredes af det løbende aarlige Budget, derom var Intet udtalt i Betænkningen, men vilde man gaa den sidste Vei, vilde det neppe blive nogen følelig Byrde, da det skal udredes med 100,000 Kr. aarlig i 5 Aar. Det er vel saa, at naar man ved Aarets Slutning skal opgjøre, hvorledes man sidder i det, gjør der sig stadig en Frygt gjældende for at bebyrde det løbende Budget med Beløb, som efter deres Natur kunne udredes af Laanet; men det skeer, og det viser sig, at man dog kommer ud af det. Naar man indvender, at Beløbet maa tages af Indkomstskatten, og at saaledes enhver Skatteyder kommer til at betale noget mere Indkomstskat, kunde hertil svares, at Ingen vil komme til at betale mere end 3 pCt. af sine Indtægter; men dernæst kunde han ikke erkjende, at Beløbet just tages af Indkomstskatten. Det kunde lige saa vel siges, at det tages af andre Indtægter. Indkomstskatten udgjør kun omtrent $\frac{1}{3}$ af Indtægterne, og før den blev indført, ansaa man sig for berettiget til at anvende Beløb til Formaal som det omhandlede af de andre Indtægter, som ere stegne betydelig i Aarenes Løb. Alene Indtægten af Brændevinshandel og Udsænkning er stegen til 330,000 Kr.; man kunde jo tænke sig, at det var af denne Afgift, at Tilskudet til Glyptotheket blev udredet. Man vilde maaske sige, at der forestaaer store Udgifter i mange Retninger, f. Ex. til Kloaker og Sligt; men skulde dette blive fremdraget i Aften, maatte man ikke lade sig forskrække af de store Tal, men simpelthen sige, at i Forhold dertil er det rent forsvindende, om Kommunen nu en Gang for alle anvender 500,000 Kr. i et kunstnerisk Øiemed. Han havde hørt omtale, at den anviste Grund af

Enkelte ikke ansees for fuldt tilfredsstillende, og at der har været et Ønske om at faa Glyptotheket opført paa den store Plads i Nærheden af Frederiksberggade overfor det nye Raadhus; men denne Plads var for kostbar, og Glyptotheket havde efter sin Beskaffenhed ikke Krav paa at komme til at ligge lige ved Byens Indgang. Paa den anviste Grund vilde det faa en overordenlig smuk Beliggenhed paa et frit Terrain ikke langt fra Byens Hovedfærdsel. -- Selv om nu Flertallets Forslag blev vedtaget i Aften, vilde der være en lang Vei til, at Sagen kunde føres ud i Livet, og i saa Henseende vilde der reise sig ikke faa Vanskeligheder, da Forudsætningen er, at Bygningen skal kunne opføres for 750,000 Kr., eller at i alt Fald hverken Kommunen eller Staten skal give mere dertil end nu foreslaaet. Det kunde ikke blive nogen luxueus Bygning; men et Museum skal ogsaa nærmest have sin Værdi ved sit Indre, og smuk og hensigtsmæssig kunde Bygningen blive for de vedtagne Bidrag i Forbindelse med Brygger Jacobsens Tilskud. De Planer, der blive at udarbejde, ville blive forelagte Forsamlingen. Han vilde slutte med at sige, at lykkes det at gennemføre denne Sag, som Carl Jacobsen har tænkt sig det, med Bistand fra Stat og Kommune, og saa man da tilbage paa, hvad han og hans Slægt i 2 Slægtled have bidraget til at skabe, — han behøvede her kun at nævne to Institutioner som Carlsbergfonden og Glyptotheket — saa vilde det erkjendes, at det er mere, end de fleste Rigmænd have gjort her i Landet, og at der er udrettet Noget, som i høi Grad fortjener Paaskjønnelse.

Borgmester Borup mindede om, at da han for nogen Tid siden med Beklagelse havde omtalt den Maade, hvorpaa Loven af 5te April 1888 er bleven til, og det Tryk, der gennem den kunde komme til at hvile paa Kommunalbestyrelsen, havde Kayser udtalt, at denne Lov ikke kunde øve et saadant Tryk, men at Kommunalbestyrelsen maatte staa fuldkommen frit, naar Glyptotheksagen her kom til Forhandling. Nu udtalte derimod Flertallet med rene Ord, at det betragter det som givet, at man er bunden ved Loven

af 5te April f. A. Opgaven er efter dets Anskuelse ikke den at søge at finde den bedste Løsning, men at se, hvorledes man kan komme ud af det paa det Grundlag, som, uden at Kommunalbestyrelsen er bleven hørt derom, er blevet skabt ved den nævnte Lov. Derved fremkom den store Hovedforskjel mellem Flertallet og Mindretallet, idet Mindretallet paa ingen Maade vil være med til at godkjende, at Kommunalbestyrelsen skal være afskaaret fra en fri Bedømmelse af Sagen. Det vilde efter Mindretallets Anskuelse være meget uheldigt at komme ind paa en Anerkjendelse af, at naar Regeringen og Rigsdagen have vedtaget en Lov, som berører Kjøbenhavns Kommune, og til hvis Gjennemførelse Kommunalbestyrelsen maa give sit Samtykke, har denne blot at sige Ja, men tør ikke drøfte, om der ikke kan findes en bedre Ordning end den paatænkte, og tør saaledes ikke oftere lade Sagen komme for Rigsdagen. Han hævdede altsaa først og fremmest, at Sagen foreligger til fri Afgjørelse, at den maa afgjøres under Hensyn til, hvad Kommunalbestyrelsen finder rigtigt, i Tillid til, at Rigsdagen vil gaa ind paa Forandringer, hvis det bliver nødvendigt paany at henvende sig til den. Hvad selve Sagen angik, vilde han forudskikke, at han just i denne Tid havde læst i Bladene om en rig fransk Dame, der med stor Kunstsands efterhaanden havde erhvervet sig en betydelig Samling af Kunstværker, der vurderedes til $4\frac{1}{2}$ Million frcs., og som hun nu havde skænket til den franske Stat. Der forled imidlertid Intet om, at hun ikke skulde have havt Tillid til, at den franske Stat, naar den modtog Gaven, vilde sørge for at bringe den under værdige Omgivelser og gjøre den tilgængelig for Publikum under de gunstigst mulige Forhold, eller at hun skulde have fordret, at hendes Land eller vedkommende Kommune skulde gjøre store Offre i Anledning af Gaven. Dette Moment hørte med til Sagens Karakteristik. Hvor stor Beundring man end kan nære for Stifternes Virksomhed for Kunsten, og den Offerberedvillighed, som de ved mange Leiligheder lægge for Dagen, kunde man ikke se bort fra den Eiendommelighed ved Sagen, at det vistnok

var første Gang, at en Privatmand, der vil gjøre Noget for sit Land, har fordret, at dette til Gjengjæld skal bringe store Offre. Der var blevet hentydet til Thorvaldsens Museum, og det kunde maaske se ud, som om Thorvaldsen havde villet skænke Kommunen sine Værker paa visse Betingelser; men det var bekjendt nok, hvorledes det var gaaet til, og at der ikke var den fjerneste Mulighed for en Sammenligning med det foreliggende Tilfælde. Det var nu første Gang, at man overfor Kommunen opstillede Principet »do ut des«, jeg giver, for at Du skal give. Der har været mange Velgjørere, der have givet Kommunen Legater, skænket store Summer til Stadens almindelige Bedste, men det var ingensinde skeet saaledes som her. Der var derfor Opfordring til at se nærmere paa Sagen og nøie drøfte den, thi det var et misligt Princip, her var Tale om, da der er noget Fristende i Udsigten til at kunne faa gjort noget mere, end man selv kan udrette, ved at drage Andre ind i sin Gjærning. Det var sagt, at der ingen Fare var for Konsekvenser, da ikke let Nogen vilde give, hvad her er givet. Han troede heller ikke, at det let vilde ske, at Folk, der ville oprette Legater, skulde stille den Betingelse, at Kommunen skal give af sine Midler i det Omfang, hvori det her forlanges, — var det skeet tidligere, var det gaaet galt med Legaterne, — men Principet kunde dog virke smittende, og der var allerede en Tendens til at følge det paa Velgjørenhedens Omraade. Naar Folk ville sætte en i sig selv god Sag i Gang, f. Ex. oprette et Asyl, hedder det strax, at det er Noget, de ville gjøre for Samfundet, og det Første, de da gjøre, er at gaa til Stat og Kommune for at begære Tilskud. Deri laa Faren. Atter her vilde han minde om en Yttring af Kayser. Ved den sidste Budgetforhandling forelaa et Andragende om et mindre Tilskud af Kommunens Kasse til Afholdelse af Folkekoncerter. Udvalget fraraadede det, fordi det var en Sag, der maatte fremmes af Private, og Kayser bemærkede da, at han trods al Sympathi for Foretagendet vilde stemme med Udvalget, og tilføiede, at han vilde haabe, at man vilde fastholde det samme

Standpunkt i andre Sager, der ligge udenfor Kommunens Formaal, ogsaa naar de dreie sig om større Summer, som ofte uden Modstand blive bevilgede, medens det kan være vanskeligt at faa en Bevilling, der angaaer et ringe Beløb, sat igjennem. Denne Bemærkning ledsagede Forsamlingen med stærke Hør. Det vilde nu vise sig, hvorledes Forsamlingen vil stille sig her. Fulgte man Flertallet, vilde Konsekvenser ikke udeblive, og man vilde komme i en vanskelig Stilling, naar der næste Gang blev Tale om Tilskud til Koncerter, Asylter og Sligt, hvorom der for ham forelaa hele Oplag af Andragender. Hvad man imidlertid end mente om Konsekvenserne, kunde det ikke bestrides, at naar man siger til Kommunen: jeg vil give, men kun paa visse Betingelser, maa disse Betingelser nøie undersøges, og man maa spørge: hvad opnaaes der ved Gaven? hvorfor skulle disse store Offre ydes? og er det den hensigtsmæssigste Ordning, der er foreslaaet? Det kunde da ikke negtes, at der er Bygninger i Kjøbenhavn, hvor Glyptotheket kunde anbringes, og at kunstneriske Hensyn ikke kræve, at de offentlige Samlinger skulle splittes. Tvertimod er der en Tendens i Nutiden til at samle Kunstværker paa eet Sted for at fremkalde et fyldigt Indtryk, og for dem, der studere Kunsten, er dette ubetinget det Bedste. Der var altsaa ingen Nødvendighed til Stede for Opførelsen af en ny Bygning. Kunde det virkelig siges, at der ikke kan skaffes Plads til denne Samling her i Byen, saa stod Sagen ganske anderledes. Man vil imidlertid have en ny, smuk Bygning opført, og dette kunde jo have sin Interesse. Mindretallet er derfor ogsaa gaaet ind paa at tilbyde en meget stor og kostbar Grund, som er udlagt meget rigelig og flot. Spørges der saa, hvad der opnaaes for de Offre, der skulle bringes, vilde han først minde om Sagens Historie. Loven af 5te April f. A. gik meget hurtig igjennem i Rigsdagen, og det tør vel nok siges, at den ikke blev behandlet med megen Omsigt, hvorfor der ogsaa er vigtige Momenter, man ganske har glemt at tage i Betragtning. Loven siger, at Glyptotheket skal være en selvstændig Stiftelse;

men man har glemt, at en saadan ikke kan bestaa uden Midler, og at Sagen ikke er klaret med Opførelsen af en Bygning. Tilveiebringelsen af Midlerne til Bygningens Vedligeholdelse havde været en Opgave for Udvalget, thi Staten havde kastet hele det byrdefulde og pinlige Arbejde at bringe Sagen nogenlunde paa ret Kjel over paa Kommunen. Dertil kom, at det var en nødvendig Forudsætning ved Sagens hele Ordning, at Samlingen maa fortsættes og udvides, hvorved den, som det var anerkjendt af selve Stifteren og af Flertallets Ordfører, først vil faa sin rette Betydning. Det var vanskeligt at sige, hvad den egentlig for Øieblikket repræsenterer. Snart hed det, at det er de franske Kunstværker, der give Samlingen Betydning, senere er der lagt særlig Vægt paa Antikerne, og nu er det kommet frem i Kunstnerudvalgets Erklæring, at Samlingens væsenligste Betydning skulde ligge deri, at den repræsenterer den danske Kunst efter Thorvaldsen, hvad der vistnok var kommet de Fleste uventet. Samlingen er altsaa ikke afsluttet, men Midler til dens Udvikling har Loven ikke givet Anvisning paa. Det er nu forsøgt at raade Bod herpaa; men Resultatet var kun blevet tarveligt, thi hvad der kan blive til Raadighed til Samlingens Fortsættelse var kun 10—20,000 Kr. aarlig. Man havde tænkt sig, at Staten vil give et Tilskud; men da man henvendte sig til den, fik man til Svar, at det maatte vente, til Bygningen engang er færdig, og hermed lod Flertallet sig nøie; det turde ikke engang stille som Betingelse for Kommunens Bevilling, at Staten maatte give et aarligt Bidrag af 10,000 Kr. til Samlingens Udvikling. Efter at der nu er foreslaaet en Ordning af de nævnte Punkter, var Sagen dog ingenlunde klaret med Vedtagelsen deraf. Flertallets Ordfører havde allerede henvist til, at der endnu forestaaer lange Forhandlinger, men ikke nærmere omtalt Udsigterne til Sagens endelige Gjennemførelse, og disse var kun daarlige. Bygningssummen er bleven betydelig nedsat, til 750,000 Kr. Han turde ikke paastaa, at den ikke vil kunne opføres for denne Sum; men det vilde neppe blive nogen Bygning, der passer for den

anviste Plads. Til Sammenligning skulde han anføre, at Thorvaldsens Museum, som indtager et Areal af 6,200 □ Alen, hvoraf 5,000 ere bebyggede, har i sin Tid kostet 507,000 Kr., og efter hvad der var sagt ham, vilde denne Bygning nu ikke kunne opføres under 1 Million Kr. Til Glyptotheket blev der oprindeligt af Stifterne forlangt en Byggegrund paa 10,000 □ Alen, nu er der Tale om 12,000 □ Alen. Udsigterne til paa en saadan Grund at faa en passende Bygning opført vare ikke gode; i alt Fald vilde man ikke kunne faa en Bygning som den, der er lovet, for 750,000 Kr. I denne Henseende maatte man lægge Mærke til, at Sagen nu foreligger ganske anderledes, end da den var til Behandling i Rigsdagen, og det var et Spørgsmaal, hvad Rigsdagen vilde sige til, at man tænker paa at gennemføre den nu foreslaaede Ordning paa Basis af den givne Lov. Stifternes oprindelige Tilbud gik ud paa, at de vilde overdrage hele den nuværende Samling til Staten og forpligte sig til yderligere at give 500,000 Kr. til Samlingens Udvidelse. De havde dernæst fremlagt en Plan til den Bygning, de havde tænkt sig, og Overslaget lød her paa 1,200,000 Kr. Af denne Sum vilde Stifterne give 250,000 Kr., og de forbeholdt sig, dersom Bygningen skulde blive dyrere, end Overslaget viste, at give yderligere indtil 250,000 Kr., som skulde tages af de 500,000 Kr., der vare bestemte til Anskaffelse af Kunstværker. Disse 500,000 Kr. skulle nu anvendes til en urørlig Grundfond, hvis Renter skulle anvendes til Glyptothekets Drift, Vedligeholdelse og Forøgelse, og der kan altsaa Intet deraf anvendes til Bygningen, medens man med Hensyn til Byggesummen er falden ned til 750,000 Kr. Sagen forelaa altsaa i en fuldstændig forandret Skikkelse, og det var givet, at en Bygning som den, man har drømt om i Rigsdagen og Publikum, vil man ikke kunne faa for den Sum, der nu staaer til Raadighed. Det var imidlertid ganske sikkert ikke Stifternes Mening at opgive det oprindelige Program; de ville utvivlsomt have en stor og smuk Bygning som den, de have tænkt sig, men hvor skulde Midlerne komme

fra? Ja, det kan vel forudsættes, at Stifterne, for saa vidt deres Evne tillader det, ville gjøre et Tilskud, men det er store Summer, der er Tale om, og slaa Pengene ikke til, bliver det Kommunen, der maa træde til, forlange Reduktioner hist og her, fjerne de smukke Søilepartier o. lign., men hvorledes vil det saa gaa? Saa kommer der atter et Tryk fra en offentlig Mening, som forlanger en smuk Bygning og ikke vil vide Noget af Kniberi, og det vil blive Kommunen, som der bliver givet Anvisning paa. Naar saa Overslaget endelig er approberet, og man har sikkert sig Midlerne til dets Gjennemførelse, kan det hælde, at Overslaget viser sig utilstrækkeligt. Det meddeles just i denne Tid fra Hamborg, at til det nye Raadhus, som var kalkuleret til $4\frac{1}{2}$ Million, vil der endnu udfordres mindst 2 Millioner, og at der endog er Mulighed for, at man ikke kommer igjennem under i Alt 10 Millioner. Overslag ere jo ikke at stole paa, thi selv om der ikke er begaaet Feil, kunne Konjunkturerne forandre sig. Ere Midlerne til Bygningens Opførelse nu endelig tilveiebragte, vil man sandsynligvis staa med en Stiftelse, der Intet eier. Og om man end kan være overbevist om, at Stifterne, saafremt de leve, ville gjøre Alt for at bringe Sagen i Orden, kan Resultatet let blive, at for at man ikke skal komme til at staa med en ny Marmorkirke, vil man atter rekrurere til Kommunen. Man maatte altsaa gjøre sig klart, at det vilde medføre store Konsekvenser for Kommunen, naar den kom for dybt ind i denne vanskelige Sag. Derfor havde han for sit Vedkommende ikke villet gaa videre end til at tilbyde en Grund. Naar Kommunen indskrænkede sig hertil, kunde den overlade alle Forhandlinger om Sagens endelige Ordning til Staten og Stifteren, som have ført Sagen frem, og som derfor ogsaa maatte sørge for at faa den draget i Land. Flertallet mente, at naar Mindretallets Forslag vedtages, vil hele Sagen falde; men hvorpaa støttede det denne Mening? Der er endnu ikke gjort noget Forsøg paa at gaa til Rigsdagen, og naar man var angst for at henvende sig til den,

syntes man derved at røbe en mærkelig Mistillid, som om Rigsdagen havde ladet sig overraske og lede af en øieblikkelig Stemning og ikke af en dyb Overbevisning om, at dette var en Sag, der burde støttes. Han for sit Vedkommende troede, at der har været Alvor i Rigsdagens Beslutning, og at den ikke vil svigte en Sag, den en Gang har givet sit Bifald; men for Øvrigt selv om Rigsdagen ikke skulde ville give nogen yderligere Bevilling, var der en anden og smuk Udvei til at faa Sagen gennemført. Fortjener Sagen hovedet Støtte, maatte det være paa Basis af, at den har Rod i Befolkningen, at der er en Stemning i Folket for den. Lad da denne Stemning komme til Udbrud, giv Befolkningen Leilighed til at yde Bidrag! Denne i sig selv naturlige Vei er bleven fulgt andet Steds ved saadanne Leiligheder. Naar Stiftelsen da var reist, kunde Indskriften komme til at lyde: Oprettet ved Brygger Carl Jacobsen og Hustrus Ydelse med Bistand af Staten, Københavns Kommune og Medborgere, og Bidraget fra de Sidstnævnte vilde ikke være det mindst betydningsfulde. Flertallets Ordfører havde berørt Sagens finansielle Side, men havde her fremsat en Betragtning, som ikke var meget finansiell og i alt Fald ikke vilde blive almindelig godkendt, idet han havde ment, at da Kommunen dog skal bruge mange Penge, kan den lige saa godt paatage sig en Udgift af $\frac{1}{2}$ Million til dette Øiemed. Taleren skulde ikke komme dybere ind paa denne Side af Sagen, men blot give den faktiske Oplysning, at der til forskjellige Arbejder, hvorom der foreligger Forslag, og som alle ønskes bragte til Udførelse — altsaa ikke saadanne Arbejder medregnede, hvortil der er givet Bevilling, men som først nu skulle bringes til Udførelse, — vil udfordres ikke mindre end $14\frac{1}{2}$ Million Kr. Han nævnte ikke denne store Sum for at fremkalde Ængstelse for, at man ikke skal kunne gennemføre, hvad der er nødvendigt; men naar der udfordres et saadant Beløb til nødvendige Foretagender, og der desuden forestaaer Opførelse af Skoler, en Udvidelse af St. Hans Hospital, Flytning af Almindelig Hospital og mangfoldige andre Foretagender, maatte det erkjendes, at Kommunen er i den Grad

engageret, at den maa være forsigtig overfor et Luxusspørgsmaal som det foreliggende, og da navnlig naar der samtidig foreligger en Opgave, hvor Luxus bør anvendes fra Kommunens Side, nemlig det nye Raadhus. Paa dette var det en Pligt at anvende al den Luxus, som man kan faa Raad til, for at det kan blive en virkelig Prydelse for Staden. Særlig af Hensyn dertil vilde han beklage, om Kommunens Kræfter skulde blive spredte ved Deltagelse i et Foretagende, hvortil Udgifterne ikke kunne oversees, da Sagen ikke vil blive bragt til Afslutning ved den i Aften forestaaende Beslutning. Om den juridiske Berettigelse til at anvende Skatteydernes Penge til dette Øiemed vilde der vel ikke blive reist Trivl. Den Eneste, der kunde gjøre Indvending i saa Henseende, var Indenrigsministeriet, og det skulde have ondt ved at gjøre Modstand i en Sag, som Kultusministeriet har sat i Bevægelse. Derimod kunde der være Tale om den moralske Berettigelse, og han vilde da spørge, hvad Forsamlingen og Befolkningen vilde have sagt, naar Magistraten var fremkommen med Forslag om at anvende store Summer til Indkjøb af franske Kunstværker og italienske Oldsager. Et saadant Forslag vilde vel nok have mødt Betænkelighed; men nu, da man forlanger en smuk og dyr Indfatning til en allerede tilstede værende Samling af saadanne Sager, var man villig til at gaa ind derpaa. Konsekvensen heri var vanskelig at opdage.

Meldahl betragtede det nærmest som en Skjønssag, hvor stort et Beløb der bør bevilges, da Flertallet og Mindretallet vare enige om, at den tilbudte Gave bør modtages. Han kunde godt forstaa, at Enkelte kunne anse den mindre Bevilling for den rette, men havde selv sluttet sig til Flertallet i Udvalget. Han havde imidlertid enkelte Anker imod dette Forslag og maatte da først, som bemærket i Betænkningen, udtale det Ønske, at Gadestrækningen mellem Tivoli og Glyptotheket og ligeledes paa den modsatte Side af Bygningen gjøres 70 Alen bred, da der skal føres 4 Gader over Trrainet. Dette var Betingelsen for, at Bygningen skal kunne tage sig ud. Den forelagte Plan var vel tiltalende

med Hensyn til Bygningens Placering og med Hensyn til Gadeanlæggets Ordning, men den burde forbedres i den anførte Henseende. Han havde dernæst allerede i Udvalget gjort opmærksom paa, at den til Samlingens Udvidelse og Forøgelse anviste Sum var for ringe. Man var nemlig gaaet ud fra en Rentefod af 4 pCt., som man ikke i dette Øieblik med Føie kunde lægge til Grund. Der vilde derfor ikke opnaaes 40,000 Kr. aarlig, med mindre Staten giver et aarligt Tilskud; men han havde det Haab, at Staten vilde gaa ind herpaa, naar Kommunen strækker sig saa vidt, som Flertallet har foreslaaet. Hvor vidt Kommunen kan gaa i at støtte den Art Opgaver som den foreliggende, hvor meget der af Kommunen bør ydes til Støtte for Kunsten, maatte afgjøres efter den i Tiden raadende Anskuelse. For 20 Aar siden vilde der hverken i Publikum, i Pressen eller i Forsamlingen have været Stemning derfor; men i denne Aarække have Anskuelserne forandret sig i hele Europa. Det ligger i Tiden at beskæftige sig med Kunsten, at tro paa dens store Betydning og forædlende Indflydelse. Man tænker nu ikke ved Bygningsforetagender udelukkende paa det Nyttige, men ogsaa paa det Skjønne; det betragtes som en væsenlig Fordring, at Opgaverne løses paa en kunstnerisk Maade. Borgmesteren for 2den Afdeling skulde være den Sidste til at tale om Udsigt til Overskridelse ved alle store monumentale Bygninger, efter at han havde forhindret, at Bevillingen til det nye Raadhus i rette Tid blev forhøiet. Overskridelse fremkommer, naar man undlader at stille de Beløb til Raadighed, som udfordres for at opnaa det, man vil have. Saaledes var det gaaet i Hamborg, hvor der var Stemning for at faa Raadhuset i den Skikkelse, der nu er Tale om, men hvor der blev gjort en urigtig Kalkule. Det er en Misforstaaelse, at Arkitekternes eneste Opgave er at bruge mange Penge, at de ville narre Folk. De forelægge en Tegning, og er den approberet, skal den gennemføres paa en dygtig Maade, saaledes at Haandværket og hele Samfundet løftes og udvikles derigjennem; løses Opgaven ikke saaledes, saa Gud hjælpe Bygmesteren. Baade i Wien, Berlin

og Paris har Haandværket væsenlig faaet sin Udvikling gennem offentlige Bygninger og Anlæg. Kjøbenhavn trænger til en Bygning som den, her er Tale om, og Tidens Fordringer medføre, at den opføres saaledes, at de kunstneriske Hensyn fyldestgjøres. Det skyldes ogsaa Samlingen. Han vilde ikke gaa saa vidt at kalde den en i Europa ene staaende Samling af antik Kunst; det vilde være at skrue dens Betydning langt op over, hvad der er nyttigt i Sagens Interesse, men dens Værdi vilde Ingen bestride. Man kunde heller ikke se bort fra, at vor By har lidt meget ved Ildebrande og Bombardement, og at den derfor mangler smukke Forbilleder. Det er Noget, der hører med til at kalde Fremmede til Byen, og at Besøg af mange Reisende har stor økonomisk Betydning for en By, er bekjendt nok. De Reisende komme ikke blot for at se, men gjøre ogsaa Indkjøb; Schweiz og Norge have tjent Millioner ved dem. Kjøbenhavn bør derfor være Centrum for saa stort et Opland som muligt, og der burde arbeides paa at fastholde det Opland, der ligger paa den anden Side af Sundet. Han lagde dog ikke saa megen Vægt paa Besøg af Udlændinge som derpaa, at Landets egne Børn ikke skulle behøve at drage til Udlandet for at komme under en forædlende Indflydelse og modtage Indtryk af en høj ideal Udvikling, at man skal faa Tro paa, at vor Hovedstad er en By, man kan være stolt af, hvor hver Krog peger hen paa en højere Udvikling. Det er sagt, at det er Statens Sag at løse saadanne Opgaver, men Staten gjør det ikke. Naar nu en Privatmand har formaaet Staten til endelig engang at vise sig liberal under Forudsætning af Kommunens Tilslutning, burde Kommueen ikke trække sig tilbage. Naar man saa tilbage paa de sidste 20 Aar, maatte Kommunen nærmest siges at have ført et anstrengt Liv, men der er Intet offret for Videnskab eller Kunst. Der var derfor her ikke Tale om at fortsætte en Extravagance, men om at gribe en Leilighed, der nu melder sig, til at faa noget Smukt frem. En Hovedstad har ligesaa vel som Staten store Pligter overfor Landet, og det vilde ikke blot for Byen, men for hele Landet være et stort Gode at faa denne Sag gennemført.

Den varme Interesse, hvormed Samlingen er tilveiebragt fra Giverens Side, var noget Enestaaende; man skulde ikke let finde Nogen, der har bragt lignende Offre og paa lignende Maade søgt Hjælp hos sagkyndige Kræfter. Ønsket om at faa Samlingen smeltet sammen med Statens Samlinger kunde Taleren vel dele, men naar Giveren ikke vil gaa den Vei, kunde man gaa ind paa Flertallets Forslag, som ikke anviste nogen betydelig Afvei. Samlingen vil saa dog finde Plads her i Byen, og for dem, der ville studere de offentlige Samlinger, vilde Splittelsen ikke være større end den, der er til Stede for dem, der ville studere de offentlige Bibliotheker. Denne Samling vilde omfatte ganske andre Værker end de andre, og det var hans Overbevisning, at den i sin nuværende Skikkelse kun er en Begyndelse, som Giveren senere vil føre langt videre. Han kunde derfor af fuldt Hjerte anbefale Flertallets Forslag.

Borgmester Borup fralagde sig paa det Bestemteste, at han skulde have beskyldt Arkitekterne for med Forsæt at gjøre urigtige Overslag.

Kaysar kunde efter Borgmester Borups oplysende og udførlige Foredrag indskrænke sig til enkelte Bemærkninger, hvorved han vilde bidrage Sit til at bringe Sagen paa det rette Standpunkt og sætte Forsamlingen i Stand til at bedømme Forskjellen mellem de to Forslag. Det vilde være en stor Misforstaaelse, naar man troede, at Borgmester Hansen ved at omtale Fordelene ved Sagens Gjennemførelse havde været i Modsætning til Mindretallet. Dette havde jo i Gjerningen vist, at det paaskjønner, hvad der er tilbudt, idet det fra sin Side havde tilbudt et meget splendid Bidrag til Sagens Gjennemførelse. Den Grund, hvormed der er Tale, og Bekostningen ved Anlægget omkring Bygningen repræsenterer allermindst $\frac{1}{2}$ Million, altsaa mindst ligesaa meget som Statens Tilskud. Det kunde da ikke siges, at Mindretallet ikke vilde have med Kunsten at gjøre, eller at det er en Modstander af Sagen. Forholdet var derimod det, at efter Mindretallets Mening hører det hele Foretagende ikke til dem, som en Kommune som saadan er forpligtet til at lade udføre, medens

det ikke negter, at det uden at have en egenlig kommunal Karakter kan være af Interesse for Kommunen. En saadan Interesse tillagdes der ogsaa i sin Tid Opførelsen af et tidsvarende kongeligt Theater, og Kommunen gav derfor sit Bidrag dertil. I Følge den samme Betragtning vil Mindretallet ikke unddrage sig for at give ikke blot et Bidrag, men en ligesaa betydelig Sum, som Staten giver til Glyptotheket. Dersom denne Sag udelukkende blev betragtet som en Statsopgave, vilde Københavns Kommune som Deltager i Statsbidraget komme til at yde ligesaa meget som de øvrige Kommuner tilsammen; men da Mindretallet erkjender, at Glyptotheket har større Interesse for København end for Befolkningen i andre Kommuner, der kun sjældent kan faa Leilighed til at besøge det, foreslæaer det, at Københavns Kommune foruden sin Deltagelse i Statsbidraget skal yde ligesaa meget, som dette udgjør. Flertallet derimod forlanger, at Kommunen skal give endnu engang ligesaa meget som Staten; men saa vidt kunde man ikke udstrække Kommunens Forpligtelse til at støtte en Kunstsamling, fordi den findes indenfor Kommunens Omraade. Dersom Forholdene stillede sig saaledes, at Kommunen havde Midler, som den mente at den ikke kunde anvende paa bedre Maade, kunde der mulig have været Spørgsmaal om et større Bidrag, men under de nuværende økonomiske Forhold vilde det være uforsvarligt at give et Bidrag, der er større end Statens. Det Raad, Borgmesteren for 1ste Afdeling havde givet, at man kunde tage Pengene af Brændevinsafgiften i Stedet for af Indkomstskatten, var ikke meget opmuntrende, thi Brændevinsafgiften har sin Anvendelse, men naar den og forskjellige andre Indtægter ere opbrugte, maa der tyes til Indkomstskatten. Ligesaa lidt kunde man berolige sig ved den besynderlige Betragtning, at Budgettet ikke vilde blive væsenlig trykket ved $\frac{1}{2}$ Million, naar den fordeles over 5 Aar med 100,000 Kr. aarlig. Efter denne Argumentation, som hvilede paa en vrang økonomisk Betragtning, kunde man komme til at give en Million, fordelt paa 10 Aar. Ved Fordelingen indvandt man vel nogen Rente, men man udsatte sig for de samme øko-

nomiske Vanskeligheder som ved strax at udbetale den halve Million. Borgmesteren for 2den Afdeling havde gjort opmærksom paa, at Sagen ikke kan betragtes som afgjort, selv om Flertallets Forslag vedtages, og Borgmesteren for 1ste Afdeling havde ogsaa erkjendt, at det er en lang Vei, Sagen endnu har at gaa, men havde dog haabet, at Vanskelighederne ville kunne overvindes. Dette var imidlertid ikke givet. Kommunens Bidrag til Opførelse af Bygningen er blevet nedsat med 250,000 Kr., og herpaa er Ministeriet kun gaaet ind paa det Vilkaar, at det kommer til at approbere alle Planer og Tegninger til Bygningen. Sagen kunde altsaa strande paa, at Ministeriet ikke approberer Planen til en Bygning, der kan opføres for 750,000 Kr., og skulde det da blive nødvendigt at anvende hele Kommunens Bidrag, 500,000 Kr., til Bygningens Opførelse i Stedet for Halvdelen deraf, saa vilde hele det opstillede Regnestykke, hvorefter der bliver en Million til Glyptothekets Drift, Vedligeholdelse og Forøgelse, gaa i Stykker. Planen skal vel forelægges Kommunalbestyrelsen til Billigelse, men dette havde ikke stor praktisk Betydning, thi den vil komme hertil fra en Komite, hvor de af Kommunen valgte Mænd ere i Minoritet. Heller ikke det af Magistratens Flertal tagne Forbehold, at den vil modsætte sig, at der nu eller senere bliver Spørgsmaal om videre Ydelser fra Kommunens Side, havde stor praktisk Betydning, thi det vilde være vanskeligt at fastholde denne Modstand, naar man fulgte Flertallet, hvorved man kom ind i et farligt Spor; men fulgte man Mindretallet, kom Kommunen til at staa frit, og Sagens videre Gjennemførelse blev lagt i Statens og Stifternes Hænder. For Taleren vilde det være en stor personlig Tilfredsstillelse at kunne bidrage sit til, at Giveren, der med stor Ihærdighed og Kunstsands og med betydelige pekuniaire Offre har tilveiebragt sin Samling, kunde faa Sagen realiseret paa den Maade, han helst ønsker; men paa denne Tilfredsstillelse maatte han give Afkald, da han efter sin Overbevisning ikke som Medlem af denne Forsamling vilde kunne forsvare at stemme for den fremsatte Fordring. Det var vel behageligst at indtage den Stilling til Sagen, som

bedst stemmer med Ens personlige Ønsker og gaaer i Retning af den Smag og Mode og de Ønsker, der for Øieblikket gjere sig gjældende; men denne Behagelighed maatte man opgive, naar man ikke kan forene den med sin Overbevisning. At Kommunen skulde paatage sig et Ansvar ved at følge Mindretallet, forstod han ikke. Et Ansvar vilde kun fremkomme, naar man ikke havde søgt at behandle Sagen med tilstrækkelig Nidkjærhed og Iver, naar man ikke havde sat sig tilstrækkelig ind i Sagen og ikke stemte for, hvad man anseer for det Rette.

Ipsen kunde fuldt slutte sig til Flertallets Ordfører, til hvis klare og oplysende Foredrag han ikke havde noget Væsenligt at føie. Han havde nærmest begjæret Ordet, fordi det i en Sag af en saadan Betydning burde staa klart, at naar Udvalgets menige Medlemmer, hvortil han henregnede sig selv, havde sluttet sig til Flertallets Indstilling, var det ikke skeet med nogen Tilbageholdenhed, men af fuld Overbevisning om, at Kommunen og særlig denne Forsamling vilde handle urigtig ved at forkaste Fundatorernes Tilbud og saaledes blive Skyld i, at Sagen ikke gik i Orden. En stor Del af de Betæneligheder, der ere reiste af Mindretallet, dreiede sig om Ting, hvorom det næsten ikke var værd at tale. Herved sigtede han til Alt, hvad der refererede sig til Sagens Forhistorie. Det kunde mulig have været ønskeligt, at Fundatorerne havde fundet det rigtigt at overdrage deres Samling til Staten, og at Staten, før den tog Stilling til Sagen, havde konfereret med Kommunalbestyrelsen; men Sagen forelaa nu engang saaledes, at Fundatorerne ønske at faa oprettet en selvstændig Stiftelse, og at Staten har indtaget sin Position. I denne Situation lod sig Intet forandre, og naar man mente at kunne bringe Sagen i en helt ny Skikkelse ved ikke at følge Flertallet, var dette et rent subjektivt Haab, som ikke havde det ringeste Støttepunkt i selve Sagen. Gik man ikke ind paa Flertallets Indstilling, vilde Fundatorerne ikke være bundne til deres Tilbud, og Ingen kunde vide, om de ville fremkomme med et nyt Tilbud paa andre Betingelser, ligesom ogsaa Loven af 5te April f. A.

vilde være bortfalden, og der var Intet, der tydede paa, at Staten i saa Fald vilde gjentage sit Tilbud under andre Betingelser end de foreliggende. Sagen vilde saaledes være bortfalden, og der kunde Intet anføres til Støtte for, at det da vilde lykkes at erhverve den rige og værdifulde Samling for Almenheden og særlig for Københavns Kommune. Men for tjente Sagen at falde, fordi der i denne Forsamling næres Betænkelighed ved at lade Kommunen udrede 500,000 Kr.? Herom dreiede sig jo hele Striden, thi intet af Mindretallets Medlemmer har gjort gjældende, at det skulde ligge udenfor Kommunens Opgave at støtte en Stiftelse som den omhandlede. En saadan Betragtning vilde ogsaa være aldeles urigtig. En Kommune som København, Rigets Hovedstad, Centralpunktet for Kunst og Videnskab, kan ikke udelukkende gjøre sig til Opgave at sørge for Byens rent materielle Interesser eller allertarveligste aandelige Fornødenheder; men det er til dens egen Gavn at støtte høiere aandelige Formaal. Med Feie var det gjort gjældende, at en Kunstsamling som den omhandlede er ikke blot et Uddannelsesmiddel for vordende Kunstnere og et Nydelsesmiddel for enkelte Andre, men har sin store almene Betydning som et af de bedste Midler til Forædling af den brede Befolkning, for ikke at tale om dens Betydning som Tiltrækningsmiddel for Fremmede. Naar der er Spørgsmaal om saadanne Formaal, var det ikke paa sin Plads altfor nøie at afveie, om man faaer Smæk for Skillingen. Her var ikke Tale om en Handel, men om ved fælles Hjælp fra Fundatorernes, Statens og Kommunens Side at støtte den paagjældende Stiftelse, og da var der ikke Anledning til at anstille Beregninger over, om man faaer fuld Valuta i Kroner og Øre for, hvad man giver. Han kunde for Øvrigt ikke se, at der er noget Misforhold mellem, hvad der forlanges af Kommunen, og hvad der bydes. Der tilbydes af Fundatorerne ikke blot en med stor Flid og betydelig Bekostning gennem en længere Aarrække tilveiebragt Samling, der utvivlsomt er af stor kunstnerisk Værdi og kulturhistorisk Betydning, men tillige 250,000 Kr. til Stiftelsens Drift, Vedligeholdelse og For-

egelse, og af Staten er der efter Fundatorernes Initiativ tilslagt 500,000 Kr. Der fremkom da den skjønneste Balance, naar der til Bygning og 500,000 Kr. Og det kunde slet en Grund til Bygningen og 500,000 Kr. Og det kunde slet ikke gaa an, at Kommunen og særlig denne Forsamling blev Sikrid i, at Sagen bortfaldt. Der var givet Anvisning paa at tilvebringe de 500,000 Kr. ved Subskription; men der ved vilde Sagen ikke være reddet, thi Loven af 5te April f. A. gjør det til en absolut Betingelse for Statens Tilskud, at Kommunen gver ikke blot Grunden, men tillige 500,000 Kr. Han kunde derfor af fuldt Hjerte tiltræde den Bemærkning i Betænkningen, at Kommunen vilde paatage sig et Ansvar ved at lade Sagen falde. Særlig denne Forsamling vilde paatage sig et Ansvar, ikke blot overfor Næbd, men ogsaa overfor Fremtiden, thi selv den mest samvittighedsfulde Bestyrelse kan, naar den i sig selv er urigtig, medføre et moralsk Ansvar overfor Medborgere.

Mannher har havde begjæret Ordet, fordi han ved sin Stilling som Formand for Budgetudvalget fandt sig foranlediget til at udtale sig om den finansielle Side af Sagen, og fordi Udvalgets Mindretal, til hvilket han sluttede sig, havde samlet saa faa Stemmer for sig i Udvalget, at dets Meningsfaaler i Salen derved maatte føle sig forpligtede til at udtale sig. Naar Borgmesteren for 1ste Afdeling havde ment, at man kom nok ud over de 500,000 Kr., og at man behøvede ikke at tage dem af Indkomstkatten, var der allerede gjort opmærksom paa, at af Indkomstkatten maa alle de Ugifter udredes, hvortil der ikke kan gives Anvisning paa andre Indtægter; men det Væsenlige i finansiel Henseende var ikke, hvor Pengene skulle tages fra, men om Kommunens økonomiske Stilling er en saadan, at den bør paatage sig uundværlige Udgifter, hvortil alle saadanne kommunale Opgaver, som ligge udenfor de egentlige kommunale Opgaver. I denne Henseende vilde han da minde om, at der i den sidste halve Snes Aar ikke har været Tale om nogenomhelst Foranstaltning af større Omfang, uden at det fra Magistratens og særlig fra Finansborgmesterens Side

tilbud under maatte
Sagen vilde ses
til Skætte for, at de
vns værdifulde Samling
denne Kommune. Men
den udrede Forsamling
thi intet af 500,000 Kr.
det skulde ligge alle
Stiftelse som den nu
ilde ogsaa være aldele
avn, Rigets Hovedstad,
kan ikke udelukkende
ens rent materielle h.
Fornødenheder; men
høiere andelige For
ide, at en Kunstst
et Uddannelsesmidde
esmiddel for enkelte
ydning som et af de
Befolkning, for ikke
trækningsmiddel for
saadanne Formål.
at arveic, om man
ikke Tale om et
datatorernes, Staats
gjældende Stiftelse.
Beregninger over,
re for, hvad man
at der er noget af
f Kommunens af
erne ikke blot en
nem en længe
samt er af sig
ning, men for
oldelse og

er fremhævet, at man maa være varsom, da Budgettet ikke taaler nye store Udgifter, som ikke ere absolut paatrængende, og kun fordi Forsamlingen har havt et aabent Blik herfor, og fordi Kommunen har kunnet glæde sig ved en god finansiell Ledelse, er man kommen godt igjennem. For at dette Resultat kunde opnaaes, har man desuden maattet undlade at sætte meget i Værk, som man gjerne havde villet bringe til Udførelse. Paa saa godt som ethvert Omraade af den kommunale Virksomhed gjør der sig Ønsker gjældende, som man ikke har ment at kunne tilfredsstille, fordi man har ment, at Kommunens Finanser ikke tillode det. Desuagtet forestaaer der i den nærmeste Fremtid Udgifter til forskjellige Arbejder, som han ligesom Borgmesteren for 2den Afdeling ikke kunde anslaa til under 14¹/₂ Million. Blandt Ønsker, som man ikke havde kunnet tilfredsstille, skulde han blot fremhæve, at hvor meget der end er virket paa Skolevæsenets Omraade, hvor meget der end er anvendt til Opførelse af nye Skolebygninger og til Forbedring af Lønningsforholdene, staaer der dog ikke Lidet tilbage at ønske, navnlig med Hensyn til en videre gaaende Undervisning, og blandt Foranstaltninger, der have maattet opsættes, men som man venter snart at kunne tage fat paa, vilde han kun nævne Kloakvæsenet. Denne Foranstaltning, som griber dybt ind i hele Befolkningens Liv, og som i strengeste Forstand kan kaldes kommunal, har maattet opsættes af finansielle Grunde. Hvor meget man end kan ønske at bidrage til Kunstens Fremme, maatte Foranstaltninger i denne Retning stilles i 2den Række, og Mindretallet var derfor vistnok gaaet saa vidt, som det paa nogen Maade kan forsvares, ved at tilbyde en Grund, som er saa værdifuld, at den ækvivalerer Statens Bidrag. Naar Kommunen tilbød en saadan Ydelse, havde den frigjort sig for ethvert Ansvar, om Sagen ikke skulde blive gennemført. Hvad Værdien af den tilbudte Gave angik, dristede han sig som Lægmand ikke til at dømme derom, men hvor megen Glæde han end havde havt af sine Besøg i Glyptotheket, kunde han, naar han skulde stemme i Sagen, ikke opgive al Kritik, og han kunde da ikke negte, at ved at læse Kunstnerudvalgets Erklæring havde han ligesom Mindretallet

faaet det Indtryk, at den mere henviser til Samlingens Fremtid end til dens nuværende Indhold. Han vilde gaa et Skridt videre og sige, at dersom Kommunens finansielle Forhold tillod den Udgifter til kunstneriske Formaal, vilde den virke mere opdragende og forædlende paa Befolkningen ved Anskaffelse af Statuer eller andre Kunstgjenstande til Anbringelse paa offentlige Pladser end ved at bidrage til, at Glyptotheket kan blive en offentlig Institution, og derved vilde den tillige virke til Gavn og Udvikling for selve Kunsten.

Borgmester Borup spurgte, om Meldahl havde stillet et bestemt Ændringsforslag om Ordningen af Gadestrækningerne omkring Glyptotheket. (Formanden: Nei!). Han vilde da ikke nærmere omtale dette Punkt. Overfor Ipsen kunde han derimod ikke undlade at udtale sin Forbauselse over, at hans Mistillid til Rigsdagen var gaaet saa vidt, at han ikke troede, at den vilde forandre Loven af 5te April f. A., naar det Bidrag, man har forlangt af Kommunen, blev ydet af Private. Var imidlertid denne Forudsætning rigtig, kunde man let komme ud over Vanskeligheden ved at lade de private Bidrag indflyde i Kommunens Kasse og lade Kommunen udbetale Beløbet. Paa denne Maade vilde den gjældende Lov ligesaa fuldt blive fyldestgjort som ved Flertallets Forslag, der kun fyldestgør Ordene i Loven. Han rekapitulerede dernæst sin Stilling til Sagen. Det glædede ham at have faaet bekræftet, at Uenigheden i Udvalget ikke havde været stor. Meldahl havde erkjendt, at det egentlig er en urigtig Ordning, Flertallet har foreslaet, og at det vilde være naturligere at forene Glyptotheket med Statens Samlinger. Det var ikke blevet bestridt, at Flertallets Forslag medfører en Skuffelse, at det ikke giver det, som er blevet lovet. Ligesaa lidt kunde det negtes, at det er en Illusion, naar man troer, at Kommunen vil slippe med 500,000 Kr. Der var den største Sandsynlighed for, at Sagen vil volde Kommunen mange Bryderier og blive den en dyr Historie. Man burde derfor ikke lade sig paavirke af almindelige Betragtninger om Udsigten til at faa en smuk Bygning og om, hvad der i andre Byer anvendes paa Byg-

ninger. Hvad man der har bragt tilveie, var smukke Coulisser; men hvad ligger der bag dem? Opgaven maatte være først at sørge for Byens virkelige Fornødenheder, saa kan der bagefter sørges for smukke Coulisser.

Sielle kunde slutte sig til Flertallet paa den Betingelse, at Betegnelsen »Ny Carlsberg Glyptothek« blev forandret. Naar man tænkte sig Sagen ordnet overensstemmende med Flertallets Forslag, vilde man faa en Bygning, som var betalt af Staten og Kommunen, staaende paa en Grund, der var skænket af Kommunen, og alene Bygningens Indhold vilde være skænket af Brygger Jacobsen og Hustru. Der kunde da ikke med Rette tales om Ny Carlsberg Glyptothek, men kun om Glyptotheket. Derimod var det i sin Orden, at det ved Inskriptioner enten udvendig paa Bygningen eller indvendig paa dens Vægge blev tilkjendegivet, at Kunstkattene vare Gaver af Carl Jacobsen og Hustru. Man kunde ikke se bort fra, at Ny Carlsberg er et Ølbryggeri, og at bayersk Øl virker skadelig i mange Retninger. Kommunalbestyrelsen, som altid modarbejder stærk Nydelse af spiritueuse Drikke, f. Ex. ved at forhøje Brændevinsskatten og ved at indskrænke Adgangen til at drive Beværtning, vilde ikke handle i Overensstemmelse hermed, naar den gennem en Bevilling af en halv Million forherligede et Ølbryggeri ved at give den Stiftelse, hvortil Bevillingen ydes, Navn af »Ny Carlsberg Glyptothek«. Han stillede derfor et Ændringsforslag om at forandre denne Betegnelse til »Glyptotheket«.

Formanden gjorde opmærksom paa, at naar den foreliggende Overenskomst blev ændret, vilde Hr. Jacobsen være løst fra sit Tilbud.

Borgmester Hansen ansaa en af hans Kollegas Indvendinger imod Flertallets Forslag for den uretfærdigste, der var fremkommen, den nemlig, at man her var inde paa Grundsætningen »do ut des«. Der kunde ikke her være Tale om nogen egennyttig Hensigt. Der skete ikke her Andet, end hvad der saa ofte skeer. Skal der f. Ex. opføres en ny Kirke i Kjøbenhavn, træde en Del Mænd sammen og tilveiebringe en Kapital, hvorefter de tilbyde Kommunen

Bygningen imod et vist Tilskud. Vil man have en Industri-udstilling iværksat eller en teknisk Skole indrettet, gaaer det til paa lignende Maade. I denne Sag er der ikke samlet Penge sammen fra forskjellige Sider, men det er en enkelt Mand, der stiller til det Offenliges Raadighed en Samling, som han selv har tilveiebragt, og som kan blive en Institution af Betydning for Byen, naar Kommunen og Staten ville bidrage dertil. Dette var noget ganske Andet, end om der af Magistraten stilledes Forslag om Indkjøb af nogle franske Kunstværker. Noget mere havde den Indvending paa sig, at Flertallets Forslag gaaer ud paa noget Andet, end hvad Loven forudsætter; men heller ikke den rammede, thi Kommunen kommer efter Flertallets Forslag til at udrede det Beløb, Loven forudsætter, og der skeer kun den Forandring, at Pengene fordeles noget anderledes end forudsat. Han havde selv været inde paa den Tanke, at man kunde lade Private yde Bidrag, men han havde opgivet den, dels fordi det formentlig ikke vilde tiltale andet Steds, og dels fordi der i vor Tid stadig trækkes paa private Folk. Naar de Betragtninger, han havde anført til Støtte for at lade Kommunen give et Bidrag til Sagens Fremme, anerkjendes af Mindretallet, hvad Kayser havde gjort gjældende, reducerede Meningsforskjellen sig til, om Bidraget bør være større eller mindre; men hvorledes vilde man begrunde, at Kommunen just skal give lige saa meget som Staten? Det kunde lige saa godt paastaas, at den bør give dobbelt saa meget eller halvt saa meget. Gik man ud fra, at Kommunens Bidrag skal være lige saa stort som Statens, maatte den i Øvrigt tilskyde 140,000 Kr. i Penge, thi naar Grunden, der omfatter 12,000 □ Alen., vurderedes til 30 Kr. pr. □ Alen, vilde Kommunen først med et saadant Tilskud have givet 500,000 Kr. Naar Kayser dernæst havde sagt, at man vilde komme i den behageligste Stilling ved at gaa med Flertallet, kunde han ikke underskrive det, thi naar Flertallets Forslag vedtoges, vilde man blive vanskelig stillet, dersom det siden viste sig, at Sagen ikke kan gennemføres ved, hvad der saaledes ydes. Derfor havde Magistratens Flertal bestemt

erklæret, at den ikke vil gaa videre. Men for Øvrigt vilde man heller ikke undgaa fornyede Krav til Kommunen, naar man kun vil give Grunden til Bygningen, og Sagen da ikke kan gennemføres. Mindretallets Standpunkt maatte føre til overhovedet at negte at give noget Bidrag. Dersom Sagen stod saaledes, at der forestod en Forhandling med Brygger Jacobsen og Staten, hvor det kunde ventes, at de vilde give bedre Kjøb, naar Kommunen holdt sig noget tilbage, kunde man indskrænke sig til at tilbyde Grunden; men Forholdet var det, at man havde spurgt Kommunen, om den vil støtte Sagen paa en vis Maade, og paa dette Spørgsmaal syntes man at burde give et Svar. Da nu ogsaa Mindretallet erkjendte, at Sagen bør støttes af Kommunen, var det naturligt at svare, at man vil støtte den paa den Maade, det er forlangt. At Tilskudet ydes af Indkomstskatten, kunde han vedblivende ikke erkjende.

Borgmester Borup fralagde sig at have villet insinuere, at der var Egennytte med i Spillet fra Giverens Side, idet han fastholdt, at Sætningen »do ut des« ofte anvendes overfor en Gave, hvorved Giveren vil opnaa et større Resultat, end han selv kan tilveiebringe. Her var ikke Tale om en stor kommunal Opgave, som Kommunen ikke kan magte, og hvortil den derfor med Glæde kan modtage Bidrag fra en Privatmand, men om en Opgave, som Kommunen aldrig vilde være falden paa at paatage sig af egen Drift. Forskjellen mellem Flertallet og Mindretallet angik mere end Bidragets Størrelse, thi vedtoges Mindretallets Forslag, vilde Kommunen være bragt ud af Sagen. Den kunde da tilbyde Grunden paa den Betingelse, at der inden en vis Tid er opført et Museum derpaa, og samtidig kunde der være Spørgsmaal om, at Kommunalbestyrelsen skulde approbere Planen, hvad han dog ikke vilde lægge Vægt paa. Fulgte man derimod Flertallet, kastede man sig saaledes ind i Sagen, at Trykket under dens videre Gang vilde blive rettet mod Kommunen, og det var vel tilladt at tvivle om, at man klippefast vil modstaa yderligere Krav, naar der kommer en Stem-

ning frem, og det atter hedder, at denne Kommunalbestyrelse er for kneben.

Borgmester Hansen tilføiede overfor Sielle, at der ogsaa i Udvalget havde været Tale om at forandre Navnet »Ny Carlsberg Glyptothek«, men da Hr. Jacobsen i en Samtale, som Taleren i denne Anledning havde havt med ham, havde lagt stor Vægt paa, at dette Navn bibeholdes, var Udvalget gaaet ind derpaa. Han fandt heller ikke, at der i dette Navn laa, hvad Sielle havde villet se deri; man vilde i kommende Tider ikke se Andet deri, end at Ny Carlsberg og Gamle Carlsberg ere to forskellige Institutioner. Han henstillede, om Sielle ikke efter den givne Oplysning vilde forandre sin Stilling til Sagen.

Ved den derefter foretagne Afstemning blev

1) Sielles Ændringsforslag (S. 722 L. 25 og 26) forkastet med alle Stemmer imod 1, hvorefter

2) Udvalgets Flertals Indstilling vedtoges med 25 St. imod 6.

Som Følge af denne Afstemning bortfaldt Mindretallets Indstilling.

— Under 17de September havde Magistraten tilskrevet Forsamlingen saaledes:

»Efter at Kommunalbestyrelsen paa det derom nedsatte Fællesudvalgs Indstilling har vedtaget en Omorganisation af Stadens Brandvæsen, vil det være ønskeligt, at Regulativ for Brandvæsenet af 21. Juni 1870, der i Henhold til § 4 i Lov af 15. Mai 1868 om Brandvæsenet i Kjøbenhavn i sin Tid er vedtaget af Kommunalbestyrelsen og stadfæstet af Justitsministeriet, undergaaer de Forandringer, som Omorganisationen har givet Anledning til. Magistraten har derfor udarbejdet det hoslagte Forslag til et nyt Regulativ og i dette Forslag optaget alle de fornødne Forandringer; endvidere er der, som det vil sees ved Sammenligning med det nu gjældende Regulativ, af hvilket et Exemplar vedlægges, foreslaaet enkelte andre Ændringer, som formentlig ville